

Betænkning afgivet af Udvalget til Valgs Prøvelse den 4. juni 2014

Betænkning og indstilling

fra

Udvalget til Valgs Prøvelse

(Vedrørende valgene til Europa-Parlamentet)

Indledning

Søndag den 25. maj 2014 afholdtes der valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet. Ifølge § 1 i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 368 af 12. april 2014, vælges 13 danske medlemmer.

Bestemmelserne om valgproceduren fremgår af samme lov. De nærmere bestemmelser om Folketingets godkendelse af valget indeholdes i lovens kapitel 11.

Valget i Danmark den 25. maj 2014

Ifølge Økonomi- og Indenrigsministeriets bekendtgørelse af 28. april 2014 om godkendte kandidatlistor og valgfor- bund var følgende partier godkendt til deltagelse i europa- parlamentsvalget den 25. maj 2014:

- A. Socialdemokratiet
- B. Radikale Venstre
- C. Det Konservative Folkeparti
- F. SF – Socialistisk Folkeparti
- I. Liberal Alliance
- N. Folkebevægelsen mod EU
- O. Dansk Folkeparti
- V. Venstre, Danmarks Liberale Parti.

Der var anmeldt valgforbund mellem kandidatlisterne for følgende partier:

- I. Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og SF – Socia- listisk Folkeparti.
- II. Det Konservative Folkeparti og Venstre, Danmarks Li- berale Parti.

I henhold til § 36 i europaparlamentsvalgloven har økono- mi- og indenrigsministeren den 3. juni 2014 fremsendt:

1. Valgbogskopierne.
2. Beregningerne af mandaternes fordeling.

3. Opgørelsen af, hvilke kandidater der har opnået valg.

4. Fortegnelserne over de kandidater, der ikke er valgt.

Endvidere medfulgte en redegørelse for gennemgangen af stemmesedlerne og valgbøgerne samt en redegørelse fra Forsvarets Personeltjeneste vedrørende 50 brevstemmer modtaget af stemmemodtagere i forsvaret, der ved en fejl ik- ke er videresendt til de pågældende vælgeres bopælskom- mune og derfor ikke er indgået i valghandlingen. Ministeren har under henvisning til lovens § 36, stk. 2, oplyst, at der til valget ikke var opstillet nogen kandidater, som er statsbor- gere i et af de øvrige medlemslande i Den Europæiske Uni- on. Endelig har ministeren oplyst, at Økonomi- og Inden- rigsministeriet ikke har modtaget nogen underretning om, at nogen af kandidaterne også har været opstillet til valget i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, jf. lo- vens § 36, stk. 3.

Ministeren har i overensstemmelse med lovens § 38 frem- sendt 28 klager, der er indsendt inden klagefristens udløb.

Udvalgsarbejdet

Udvalgets arbejde med det fremsendte materiale vedrører tre spørgsmål.

For det første spørgsmålet om gyldigheden af valghand- lingen, herunder valgets forberedelse, stemmeafgivningen, optællingen af stemmesedlerne og vurderingen af disse samt valgbøgerne og disses førelse m.v. For det andet spørgsmå- let om godkendelse af de af ministeren fremsendte opgørel- ser og beregninger. For det tredje spørgsmålet om godken- delse af de kandidater, der har opnået valg.

Udvalget har i et møde gennemgået det modtagne materia- le. Økonomi- og Indenrigsministeriet har afgivet nedenstå- ende redegørelse vedrørende stemmesedlerne, valgbøgerne og de ugyldige stemmer:

1. Stemmesedlerne

De nærmere regler om *stemmesedlernes indhold og udformning* er i henhold til § 24, stk. 3, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (lovbekendtgørelse nr. 368 af 10. april 2014) fastsat i Økonomi- og Indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 995 af 12. august 2013 om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg.

Reglerne om stemmesedlerne er ændret i forhold til de regler, der fandt anvendelse ved europaparlamentsvalget den 7. juni 2009. Ændringen består i, at der er indført krav om, at der til højre for hver kandidatlistebetegnelse og hvert kandidatnavn skal anføres en afkrydsningsrubrik (☐), der over for vælgeren angiver, hvor krydset skal sættes. Tilsvarende bestemmelser blev samtidig indført for stemmesedlerne til kommunale og regionale valg samt til folketingsvalg. Ministeriet orienterede Folketingets Udvalg til Valgs Prøvelse herom den 8. juli 2013 forud for udstedelse af de nævnte bekendtgørelser.

Hensigten med indførelse af en afkrydsningsrubrik har været at vejlede vælgerne til at sætte krydset korrekt på stemmesedlen i et forsøg på at nedbringe antallet af utilsigtede ugyldige stemmesedler. Afkrydsningsrubrikken er alene vejledende. I bekendtgørelserne om bedømmelse af stemmesedlerne til de nævnte valg, som blev ændret samtidig hermed for at tage højde for den nye afkrydsningsrubrik, er derfor anført, at afmærkning af stemmesedlen uden for afkrydsningsrubrikkerne ikke medfører ugyldighed, hvis afmærkningen i øvrigt er gyldig efter bestemmelserne i den nævnte bekendtgørelse.

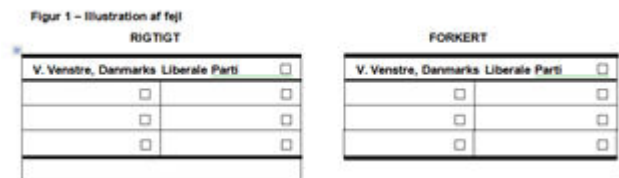
Afkrydsningsrubrikken indgik første gang i stemmesedlerne til kommunal- og regionalvalget i 2013 og har ligeledes været påført stemmesedlerne til europaparlamentsvalget 2014. Erfaringerne med afkrydsningsrubrikken vil indgå i en evaluering af de nævnte valg, som Økonomi- og Indenrigsministeriet vil påbegynde efter sommerferien med henblik på at afdække, om der er behov for en justering af regler eller procedurer for de lovbestemte valg og folkeafstemninger.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i lighed med ved de tidligere europaparlamentsvalg ladet fremstille et forlæg til stemmesedlen til brug for valgbestyrelserne ved trykning af stemmesedlerne. Ministeriet sendte den 30. april 2014 valgbestyrelserne en pdf-fil og en EPS-fil med bl.a. stemmesedlen. Stemmesedlerne er derfor af helt ensartet udformning, bortset fra anførelsen af navnet på opstillingskredsen i øverste højre hjørne.

Dog har ni valgbestyrelser ladet fremstillet en stemmeseddel, der ud over anførelsen af navnet på opstillingskredsen i øverste højre hjørne har påført datoen for valget til europaparlamentsvalget, hvilket ikke er i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelsen om stemmesedler.

Endvidere har over halvdelen af valgbestyrelserne (55) ladet fremstille en stemmeseddel, der var skåret lige efter den sidste vandrette streg, der afgrænser partifeltet for det sidste parti på stemmesedlen, V. Venstre, Danmarks Liberale Parti (se figur 1 nedenfor). Traditionelt har der på stemmesedlerne altid efter den sidste, vandrette streg, der afgrænser det

sidste partifelt, været efterladt lidt blank plads. Fejlen kan dog for en stor del tilskrives det ovennævnte forlæg til stemmeseddel, som Økonomi- og Indenrigsministeriet har fået fremstillet til valgbestyrelserne, idet grafikerer ved en fejl har angivet de såkaldte »skæremærker«, der over for valgbestyrelsernes trykkerier skal anviser, hvor kanterne på stemmesedlen går, til at afslutte stemmesedlen umiddelbart efter den nævnte vandrette fede streg, der indrammer den sidste kandidatlistes listebetegnelse og opstillede kandidater. Endvidere er »den blanke plads« ikke et krav, der fremgår af stemmeseddelbekendtgørelsen.

Endelig har fire valgbestyrelser (Østjyllands Storkreds, 8. kreds, Favrskov samt Vestjyllands Storkreds, 8. kreds, Vejle Nord, 9. kreds, Vejle Syd, og 10. kreds, Fredericia) alene anført betegnelsen for opstillingskredsen i øverste højre hjørne af stemmesedlen, hvor der rettelig også burde have været anført betegnelsen for den pågældende storkreds.

De nævnte fejl må efter ministeriets opfattelse imidlertid betegnes som fejl af mindre betydning, der ikke kan antages at have haft indvirkning på stemmeafgivningen.

2. Valgbøgerne

Valgbøgerne er gennemgået af Danmarks Statistik for Økonomi- og Indenrigsministeriet. Ved gennemgangen af valgbøgerne er der i nogle få tilfælde konstateret forskellige sammentællingsfejl m.v., der alle har kunnet berigtiges efter telefonisk henvendelse til de pågældende valgbestyrelser.

2.1. Indhold, udformning og indsendelse

Alle valgbestyrelser benytter KMD A/S' valgopgørelses-system, hvorfra valgbestyrelsen kan udskrive sin valgbog med bilag.

Alle valgbestyrelser har således via KMD A/S' valgopgørelsessystem elektronisk overført de dele af selve valgbogen, der kan overføres elektronisk, til Danmarks Statistik, sammen med bilaget med opgørelsen pr. afstemningsområde af personlige stemmer og partistemmer. Valgbestyrelserne har endvidere indsendt en papirudgave af selve valgbogen via sikker e-post til både Danmarks Statistik og Økonomi- og Indenrigsministeriet. Det nævnte bilag til valgbogen er alene indsendt elektronisk.

Ved kontrollen af, at indholdet af den elektroniske valgbog er identisk med indholdet af papirvalgbogen, er det i alle tilfælde konstateret, at dette var tilfældet.

Det kan endelig tilføjes, at det af valgbøgerne fremgår, at antallet af afstemningsområder/afstemningssteder siden folketingsvalget i 2011 er reduceret fra 1.450 til 1.396, dvs. med 54.

2.2. Fejl og mangler bortset fra fejl vedrørende kandidaternes stemmetal

Ved gennemgangen af valgboerne blev der i fem valgboer konstateret fejl på side 9 vedrørende ikke rettidigt modtagne brevstemmer. Tallene angivet i valgboerne så meget høje ud, og de ansvarlige valgbestyrelser meddelte efter telefonisk henvendelse fra Danmarks Statistik, at der var tale om fejl. Der blev i alle tilfælde indsendt en ny korrektudgave af side 9.

I en enkelt valgbo blev der konstateret fejl i regnskabet for ugyldige stemmesedler. Summerne på tværs af afstemningsområderne svarede ikke til totalen for hele opstillingskredsen. Det viste sig, at det var et enkelt afstemningsområde, som der var angivet forkerte tal for. Der blev indsendt ny korrekt side, og tallene blev også korrigeret i den elektroniske udgave af valgboen.

I fire valgboer var der store differencer i stemmeseddelregnskaberne. I tre af tilfældene var der blot tale om indtastningsfejl, som blev rettet. Både ved rettelsesblade og i den elektroniske valgbo. I 4. kreds, Sundbyøster, i Københavns Storkreds er der stadig en stor difference, idet antallet af stemmesedler efter valghandlingen er 413 mindre end antallet af stemmesedler før valghandlingen. Det er efterfølgende blevet forklaret af den ansvarlige valgbestyrelse med, at der fra trykkeriets side blev leveret henholdsvis 300 og 100 færre stemmesedler end bestilt til områderne Syd og Øst, og at det er det bestilte antal eksemplarer, som er blevet angivet i valgboerne i tallet for antal stemmesedler før valghandling.

Der var ti tilfælde, hvor antallet af stemmesedler udleveret ifølge valglisterne adskilte sig meget fra antallet af stemmesedler i stemmekasserne efter valghandlingen. I alle tilfælde var der tale om fejl, som blev berigtiget. Antallet af stemmesedler udleveret ifølge valglisterne findes kun oplyst i den elektroniske version af valgboen, hvor fejlene er blevet rettet.

2.3. Fejl vedrørende kandidaternes stemmetal

Ved den talmæssige revision af valgboen kan det ikke kontrolleres, hvorvidt de personlige stemmetal, der er anført for de enkelte kandidater, er korrekte, herunder at der ikke er sket ombytning af personlige stemmetal el.lign. Som et supplement til den talmæssige revision foretager Danmarks Statistik derfor i et vist omfang en kritisk revision bestående i, at man sideløbende med den talmæssige revision gennemgår tallene for de personlige stemmer for at vurdere, om de forekommer rigtige ud fra kandidaternes placering på stemmesedlen i den pågældende opstillingskreds, kandidatens bopæl m.v. En sådan vurdering er i sagens natur af overordnet karakter og skal foretages inden for de snævre tidsrammer, der gælder for valgopgørelsen.

Siden folketingsvalget i 2001 har der ved gennemgangen af valgboerne været anvendt et analyseværktøj, som kan afdække, om der er variationer i personlige stemmetal, der er atypiske, og som derfor eventuelt kan være udtryk for, at der er fejl vedrørende de personlige stemmer (stemmedelsafvigelsesindikatoren).

Der var ni tilfælde, hvor de nærmere undersøgelser medførte, at opstillingskredsen erkendte, at der var sket ombytning af stemmetal. Det drejer sig om:

1) Københavns Storkreds, 6. kreds, Brøndby, Vibeholmskolen, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti, idet både Morten Løkkegaard og Jens Rohde havde fået meget få stemmer i dette område sammenlignet med deres stemmetal i resten af opstillingskredsen, mens Jess Myrthu og Irene Simonsen havde fået usædvanlig mange stemmer.

2) Sjællands Storkreds, 3. kreds, Vordingborg, Vordingborg, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti, idet Jens Rohde havde fået meget få stemmer i dette område sammenlignet med hans stemmetal i hele opstillingskredsen, mens Nicolai Sveigaard Poulsen havde fået usædvanlig mange stemmer.

3) Sjællands Storkreds, 3. kreds, Vordingborg, Bogø, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti, idet Jens Rohde havde fået meget få stemmer i dette område sammenlignet med hans stemmetal i hele opstillingskredsen, mens Henrik Frost Rasmussen havde fået usædvanlig mange stemmer.

4) Sjællands Storkreds, 4. kreds, Næstved, Sct. Jørgens Skole, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for A. Socialdemokratiet, idet Britta Thomsen havde fået meget få stemmer på dette område sammenlignet med hendes stemmetal i hele opstillingskredsen

5) Sjællands Storkreds, 5. kreds, Fakse, Hylleholt, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti, idet Morten Løkkegaard havde fået meget få stemmer i dette område sammenlignet med hans stemmetal i hele opstillingskredsen, mens Jess Myrthu havde fået usædvanlig mange stemmer.

6) Fyns Storkreds, 8. kreds, Faaborg, Nørre Broby, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti, idet Jens Rohde havde fået meget få stemmer i dette område sammenlignet med hans stemmetal i hele opstillingskredsen, mens Irene Simonsen havde fået usædvanlig mange stemmer.

7) Vestjyllands Storkreds, 5. kreds, Silkeborg Nord, Sjørlev, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti, idet Morten Løkkegaard havde fået meget få stemmer i dette område sammenlignet med hans stemmetal i hele opstillingskredsen, mens Marcus Knuth havde fået usædvanlig mange stemmer.

8) Vestjyllands Storkreds, 7. kreds, Ikast, Engsvang, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for C. Det Konservative Folkeparti, idet Tove Videbæk havde fået meget få stemmer i dette område sammenlignet med

hendes stemmetal i hele opstillingskredsen, mens Josefine Kofoed havde fået usædvanlig mange stemmer.

9) Nordjyllands Storkreds, 2. kreds, Hjørring, Hirtshals, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for V. Venstre, Danmarks Liberale Parti, idet Morten Løkkegaard havde fået meget få stemmer i dette område sammenlignet med hans stemmetal i hele opstillingskredsen, mens Jess Myrthu havde fået usædvanlig mange stemmer.

I alle ni tilfælde, hvor der blev konstateret fejl, er de personlige stemmetal blevet rettet, således at de korrekte tal indgår i valgopgørelsen. Der er indsendt relevante rettelsesblade til valgbøgerne, og rettelserne er også blevet gennemført i de elektroniske valgbøger.

I alt har 13 kandidater fået korrigeret deres stemmetal som følge af ombytninger af stemmetal, som blev opdaget i forbindelse med Danmarks Statistiks revision.

For A. Socialdemokratiet fik Britta Thomsen opjusteret sit stemmetal med 115 stemmer, mens Ole Christensen fik nedjusteret sit stemmetal med 115 stemmer.

For C. Det Konservative Folkeparti fik Tove Videbæk opjusteret sit stemmetal med 18 stemmer, mens Josefine Kofoed fik nedjusteret sit stemmetal med 18 stemmer.

For V. Venstre, Danmarks Liberale Parti, fik Morten Løkkegaard, Jens Rohde og Alexander Aagaard opjusteret deres stemmetal med henholdsvis 70 stemmer, 37 stemmer og 1 stemme, mens Jess Myrthu, Irene Simonsen, Nicolai Sveigaard Poulsen, Henrik Frost Rasmussen, Marcus Knuth og Sanni Aakjær-Olesen fik nedjusteret deres stemmetal med henholdsvis 63, 18, 16, 6, 3 og 2 stemmer.

De fundne fejl har i intet tilfælde haft betydning for hverken kandidatudvælgelsen eller den rækkefølge, hvori kandidaterne er valgt. Heller ikke stedfortræderrækkefølgen er blevet påvirket for nogen af de involverede partier.

2.4. Lodtrækninger

Der har ikke været nogen lodtrækninger i forbindelse med dette valg, da ingen kandidater for et parti med valgte kandidater har opnået helt samme stemmetal som en anden kandidat for samme parti.

2.5. Bemærkninger i valgbøgerne

I 59 valgbøger er der gjort bemærkninger om afstemningens gennemførelse på valgdagen, om mere væsentlige stemmeforskydninger ved fintællingen i forhold til optællingen på valgaftenen, om mulige forklaringer på uoverensstemmelser i stemmeseddelregnskabet m.v.

Blandt disse bemærkninger skal særlig fremhæves følgende:

2.5.1. Afvisning af herboende EU-borgere, der ikke var optaget på valglisten

I 15 valgbøger er der gjort bemærkning om, at en eller flere herboende EU-borgere fra et andet EU-land end Danmark er blevet afvist, fordi de ikke stod på valglisten. Flere af disse har på afstemningsstedet udtrykt overraskelse over,

at de ikke var optaget automatisk på valglisten. Det til trods for, at Økonomi- og Indenrigsministeriet udsendte et postkort til alle EU-borgere fra de øvrige EU-lande, der var bopælsregistreret i Danmark pr. 25. februar 2014 om, hvordan de skulle forholde sig, hvis de ønskede at stemme til europaparlamentsvalget i Danmark.

I valgbogen for en enkelt kreds, Nordjyllands Storkreds, 9. kreds, Aalborg Nord, er det bemærket, at man på afstemningsstedet Vodskov skole har udleveret stemmesedler til europaparlamentsvalget til to EU-borgere, der ikke stod på valglisten.

De herboende EU-borgere, der havde været optaget på valglisten efter anmodning til europaparlamentsvalget 2009 eller tidligere, og ikke siden havde været udrejst af landet eller havde anmodet om at blive slettet fra valglisten, fik et postkort tilsendt fra ministeriet med oplysning om, at de automatisk var optaget på valglisten og ikke skulle foretage sig yderligere, medmindre de ønskede at blive slettet af valglisten i Danmark. Tilsvarende modtog de herboende EU-borgere, som ikke tidligere har været optaget på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark, et postkort med oplysning om, at de skulle anmode deres bopælskommune om at blive optaget på valglisten inden den 22. april 2014, hvis de ønskede at stemme til europaparlamentsvalget i Danmark. De pågældende persongrupper blev fremfundet ved et særudtræk fra cpr-systemet, der ud over at indeholde adresserne på alle herboende EU-borgere, der var fyldt eller ville være fyldt 18 år senest på valgdagen, også indeholder oplysning om, hvorvidt de pågældende herboende EU-borgere allerede var optaget på valglisten til europaparlamentsvalget, som følge af at de har anmodet herom forud for et tidligere valg til Europa-Parlamentet i Danmark.

Postkortene var forfattet på dansk og engelsk og havde desuden en kort tekst på tysk, fransk og polsk med oplysning om, hvad postkortet vedrørte, samt adressen på ministeriets valghjemmeside, hvortil der henvistes for yderligere oplysninger og ansøgningsskema på de pågældende fem sprog. De EU-borgere, som indrejste til Danmark efter den 25. februar 2014, har kommunerne efter instruks fra Økonomi- og Indenrigsministeriet skullet underrette om proceduren og fristen for at blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget fra den 25. maj 2014 frem til tirsdag den 22. april 2014, hvor den almindelige frist for optagelse på valglisten for herboende EU-borgere udløb. Spørgsmålet har endvidere været et gennemgående tema for 11 ud af de 33 valgklager (inkl. to frafaldne), ministeriet har modtaget inden for fristen for at klage over valget, som udløb søndag den 1. juni 2014, men ses derimod ikke at have været opstået i samme omfang ved tidligere valg til Europa-Parlamentet. Ministeriet formoder, det bl.a. skyldes, at der ikke er gået så lang tid, siden der blev afholdt kommunal- og regionalvalg den 19. november 2013, hvor herboende EU-borgere fra andre EU-lande automatisk optages på valglisten. Det må efter ministeriets opfattelse derfor antages, at det er kommet bag på relativt mange herboende EU-borgere, at de ikke på samme måde optages automatisk på valglisten til europaparlamentsvalg, men skal ansøge herom. Det skyldes,

at EU-borgere, der er bosat i et andet EU-land, end hvor de er statsborgere, kan vælge, om de vil stemme til europaparlamentsvalget i hjemlandet eller bopælslandet. Der henvises i øvrigt til ministeriets gennemgang af valgklagerne over manglende optagelse på valglisten af EU-borgere.

2.5.2. Problemer med kvaliteten af KMD A/S' nye valgkort

I 14 valgbøger er der gjort bemærkning om kvaliteten af den nye løsning for valgkort, som KMD har tilbudt kommunerne ved dette valg. I et forsøg på at spare kommunerne for en dobbelt udgift til porto til udsendelse af mere end 4 mio. valgkort har KMD A/S – som udskriver og sender valgkort på kommunernes vegne – tilbudt kommunerne en billigere løsning, hvor valgkortene sendes ud på ét ark papir, hvor valgkortene kunne rives af arket ved en perforering mellem de to valgkort. Flere kommuner har dog bemærket, at kvaliteten af valgkortene var for dårlig, idet papiret, valgkortene var trykt på, var for tyndt i forhold til de traditionelle valgkort, der tidligere har været sendt ud som enkeltpostkort. Endvidere blev afrivningen af valgkortene efter det oplyste besværliggjort af, at perforeringen ikke gik fra kant til kant. Det havde bl.a. den konsekvens, at flere vælgere enten medbragte iturevne valgkort til afstemningsstederne, kun medbragte et af de to valgkort på arket eller ikke havde adskilt valgkortene hjemmefra. Det forøgede ekspeditionstiden ved valgbordene.

Nedenfor er gengivet en illustration af KMD's nye valgkortløsning (figur 2).

Figur 2 – Illustration af ny valgkortløsning

Ifølge valglovgivningen er det kommunernes ansvar at udsende valgkort til vælgere, så snart valglisten er udarbejdet,

jf. europaparlamentsvalglovens § 15. Ministeriet vil imidlertid tage spørgsmålet op med KMD A/S ved først givne lejlighed og har henvist kommunerne som indkøbere af løsningen til at gøre det samme.

2.5.3. Ugyldige stemmesedler som følge af skravering af afkrydsningsrubrikken

I otte valgbøger (heraf syv i Københavns Storkreds) er der gjort bemærkning om, at en del stemmesedler er bedømt som ugyldige på grund af hel eller delvis skravering af afkrydsningsfeltet.

Ifølge valglovgivningen er en stemmeseddel afgivet på afstemningsstedet ugyldig, hvis stemmesedlen ikke er afmærket med kryds, jf. europaparlamentsvalglovens § 29, stk. 1, nr. 2, og den tilsvarende bestemmelse i § 4, stk. 1, 1. pkt., i bekendtgørelse nr. 997 af 12. august 2013 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til europaparlamentsvalg. I ministeriets vejledning nr. 9209 af 8. april 2014 om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 25. maj 2014, afsnit 9.4. om bedømmelse af stemmesedler, er derfor anført, at hvis stemmesedlen er afmærket, ved at afkrydsningsrubrikken helt eller delvis er udfyldt/skraveret, skal stemmesedlen som følge af ovennævnte regler bedømmes som ugyldig. Det gælder, uanset at det må anses for sandsynligt, at forekomsten af en kvadratisk afkrydsningsrubrik vil foranledige nogle vælgere til at afmærke stemmesedlen ved at udfylde eller skraverer denne, og at der objektivt set i mange tilfælde ikke vil være tvivl om, hvad vælgeren har villet tilkendegive med denne afmærkning, nemlig en stemme for den pågældende kandidat eller liste. Der vil efter ministeriets opfattelse heller ikke være tale om et særpræg, der vil være egnet til at identificere en bestemt vælgers stemmeseddel og dermed bryde stemmehemmeligheden, idet denne afmærkning som nævnt er konstateret på flere stemmesedler på (formentlig alle) afstemningsstederne.

Som nævnt ovenfor under afsnit 1 om stemmesedlerne vil erfaringerne med afkrydsningsrubrikken indgå i den evaluering af kommunal- og regionalvalget den 19. november 2013 samt europaparlamentsvalget og folkeafstemningen om en fælles patentdomstol den 25. maj 2014, som Økonomi- og Indenrigsministeriet vil påbegynde efter sommerferien med henblik på at afdække, om der er behov for en justering af regler eller procedurer for de lovbestemte valg og afstemninger.

2.5.4. Vælgere nægtet at oplyse fødselsdato på afstemningsstederne

I ti valgbøger er der gjort bemærkning om en eller flere vælgere, der er blevet vrede over at skulle oplyse eller har nægtet at oplyse deres fødselsdato. I flere tilfælde har det ført til, at vælgerne har forladt afstemningsstedet uden at afgive stemme. I ét tilfælde (Sydjylland Storkreds, 3. kreds, Tønder) er det noteret, at vælgeren er blevet vred over at skulle oplyse sin fødselsdato igen forud for stemmeafgivningen til folkeafstemningen om en fælles patentdomstol, idet vælgeren netop havde oplyst sin fødselsdato ved et separat valgbord til europaparlamentsvalget. Vedkommende rev

herefter sin stemmeseddel til europaparlamentsvalget over og forlod afstemningsstedet uden at afgive stemme til nogen af afstemningerne. Ved ét afstemningssted (Nordjyllands Storkreds, 2. kreds, Hjørring, Vrå afstemningssted) er vælgerne en del af dagen ved en fejl ikke anmodet om at oplyse deres fødselsdato, hvilket valgbestyrelsen angiver i valgbogen at ville indskærpe ved fremtidige valg handlinger.

Kravet om, at vælgerne skal oplyse deres fødselsdato, når de møder frem på afstemningsstedet og har afleveret deres valgkort, er en betingelse for, at der kan udleveres en stemmeseddel, og blev indført ved en ændring af valglovgivningen i december 2012 (lov nr. 1252 af 18. december 2012). Baggrunden herfor var, at der ved folketingsvalget den 15. september 2011 blev konstateret en markant stigning i antallet af episoder beskrevet i valgbøgerne og i henvendelserne fra afstemningsstederne til ministeriet på valgdagen, hvor der var tvivl om, hvorvidt en vælger skulle nægtes adgang til at afgive sin stemme, fordi afstemningsstedet allerede var i besiddelse af vælgerens valgkort og vælgeren derfor allerede var afmærket som havende afgivet sin stemme, på trods af at vælgeren oplyste, at vedkommende ikke havde stemt og eventuelt heller ikke havde modtaget sit valgkort. Med henblik på at styrke identifikationen af vælgeren på valgdagen blev der derfor indført et krav om, at vælgeren fremover skulle afkræves oplysning om sin fødselsdato ved valgbordet forud for udlevering af en stemmeseddel, jf. europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 47, 4. pkt. (lovbekendtgørelse nr. 369 af 10. april 2014).

Den nævnte procedure blev forud for lovændringen allerede praktiseret på mange afstemningssteder, hvor der var tradition for som rutine altid at spørge vælgeren om dennes fødselsdato, når vælgeren fremlægger valgkortet, i den hensigt at kunne udføre en hurtig og nem kontrol af, at vælgeren er den, vedkommende giver sig ud for at være. Proceduren er dog for andre valgsteders vedkommende og for de vælgere, der hører til disse afstemningssteder, fortsat en relativt ny praksis. Der må efter ministeriets opfattelse derfor forventes at skulle gennemføres yderligere et par valg handlinger, før vælgerne har vænnet sig hertil. Antallet af episoder, hvor en eller flere vælgere har gjort indsigelse mod at oplyse deres fødselsdato, er trods alt efter ministeriets opfattelse inden for bagatelgrænsen, og giver ikke umiddelbart ministeriet anledning til at genoverveje regelændringen, som fortsat må betegnes som en nem og hurtig kontrol af, om der er behov for at foranstalte nærmere undersøgelse af vælgerens identitet.

2.5.5. Problemer med KMD's digitale valglister

I 14 valgbøger var der gjort bemærkning om problemer med KMD A/S' digitale valglister. I nogle kredse var der problemer på flere afstemningssteder. Problemerne med valglisterne medførte, at stemmeafgivningen måtte afbrydes i 5-15 minutter. Det førte nogle steder til, at nogle vælgere på grund af ventetiden forlod afstemningsstedet uden at afgive stemme (Nordsjællands Storkreds, 2. kreds, Fredensborg, Sydjyllands Storkreds, 2. kreds, Aabenraa, samt Vestjyllands Storkreds, 10. kreds, Holstebro). I Sjællands Stor-

kreds, 8. kreds, Roskilde, blev der ved to afstemningssteder først åbnet for stemmeafgivning kl. 9.30 som følge af problemer med opstart af de digitale valglister. I valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 2. kreds, Fredensborg, er bemærket, at problemer med de digitale valglister på fem afstemningssteder førte til, at man i en periode af ikke nærmere oplyst varighed udleverede stemmesedler til vælgerne uden at kontrollere valglisterne, men at der efterfølgende blev konstateret overensstemmelse mellem stemmeseddelregnskabet og valglisterne.

Ministeriet skal hertil bemærke, at kommunalbestyrelserne i henhold til valglovgivningen kan beslutte, at der for et, flere eller alle afstemningssteder i kommunen skal benyttes en elektronisk valgliste, jf. europaparlamentsvalglovens § 14, stk. 1, 2. pkt. Det er frivilligt, om en kommune vil anvende elektroniske valglister, og i givet fald er det kommunalbestyrelsen selv, der skal afholde de nødvendige merudgifter. I ministeriets vejledning nr. 9209 af 8. april 2014 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg den 25. maj 2014, afsnit 4.12. om elektronisk valgliste, er dog samtidig påpeget, at hvis kommunalbestyrelsen beslutter at bruge en elektronisk valgliste, skal den træffe de nødvendige foranstaltninger for bl.a. at sikre, at valglisterførerne ved kontrollen af de fremmødte vælgere på valgdagen hurtigt kan overgå til at registrere manuelt på en papirudgave af valglisten, hvis systemet bryder sammen, der sker strømsvigt el.lign. Tilsvarende skal kommunalbestyrelsen have truffet de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de manuelle registreringer efterfølgende bliver tastet ind i den elektroniske valgliste, når det elektroniske system er kommet op at køre igen efter et systemnedbrud m.v.

Uanset at nedbrudene eller problemerne med opstarten i de fleste oplyste tilfælde kun har været i op til 15 minutter, er det efter ministeriets opfattelse ikke tilfredsstillende, at der ikke straks er gået over til en manuel registrering af vælgerne, således at man kunne have undgået, at flere vælgere forlod afstemningsstedet uden at stemme. Endvidere er det efter ministeriets opfattelse ikke acceptabelt, at vælgerne på fem afstemningssteder fik udleveret stemmesedler, uden at det blev tjekket, om de var opført på valglisten, uanset at stemmeseddelregnskabet for de pågældende afstemningssteder efter det oplyste alligevel stemte ved en efterfølgende kontrol heraf. Endelig er det efter ministeriets opfattelse heller ikke acceptabelt, at to afstemningssteder efter det oplyste først åbnede for stemmeafgivning kl. 9.30 som følge af problemer med opstart af det digitale valglister system. De pågældende afstemningssteder burde i stedet straks have iværksat en manuel registrering af vælgerne, således at der kunne åbnes for stemmeafgivning kl. 9 som foreskrevet i valglovgivningen, jf. europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 46, stk. 1, 1. pkt. Økonomi- og Indenrigsministeriet vil derfor tage kontakt til de pågældende kommunalbestyrelser for over for disse at indskærpe betingelserne for at anvende elektroniske valglister, herunder pligten til at træffe de nødvendige og tilstrækkelige foranstaltninger for at sikre en lang og hurtigere overgang til manu-

el registrering ved problemer med opstart eller nedbrud af de elektroniske valglisten.

2.5.6. Gennemgang af brevstemmer ikke tilendebragt før kl. 9 på valgdagen

I valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 13. kreds, Haderslev, er det noteret, at gennemgangen af brevstemmer ikke var tilendebragt før kl. 9.15 på valgdagen ved to afstemningssteder, da der efter afstemningen begyndte kl. 9.00 blev fundet et ikke nærmere oplyst antal yderkuverter, der ikke var åbnet.

Ifølge valglovgivningen skal valgstyrene gennemgå brevstemmerne for at afgøre, om de kan komme i betragtning, jf. europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 65, stk. 1. Gennemgangen skal ske, inden afstemningen begynder på valgdagen kl. 9, om nødvendigt dagen før valgdagen. Det er således ikke i overensstemmelse med reglerne, at gennemgangen af brevstemmerne ikke har været tilendebragt inden kl. 9 på afstemningsdagen.

2.5.7. Manglende brevstemmemateriale på borgerservicecenter i Haslev

I valgbogen for Sjællands Storkreds, 5. kreds, Fakse, er bemærket, at der den 22. maj 2014 ikke var brevstemmemateriale til Europa-Parlamentsvalget på borgerservicecenteret i Haslev i tidsrummet kl. 10.30-11.20. De fremmødte vælgere blev bedt om enten at vente, til materialet var fremskaffet, eller komme tilbage senere. Der foreligger ikke oplysninger i valgbogen om, hvorvidt nogle vælgere forlod borgerservice uden at afgive stemme og uden at komme tilbage på et andet tidspunkt.

Det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme. Ifølge europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 2, kan brevstemmeafgivning her i landet på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, finde sted de sidste 3 måneder før valgdagen, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen. Brevstemmeafgivning her i landet de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme, har til dette valg kunnet finde sted fra og med tirsdag den 25. februar 2014 til og med fredag den 23. maj 2014. Brevstemmemateriale skulle derfor senest den 25. februar 2014 og i hele perioden, hvor der kunne brevstemmes, forefindes på de nævnte brevstemmesteder, jf. europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 1, jf. princippet i folketingsvalglovens § 60, stk. 2.

Uanset om manglen på brevstemmemateriale måtte have bevirket, at en eller flere vælgere forlod borgerservicecenteret uden at afgive brevstemme og måske ikke fik stemt ved en senere lejlighed, er det efter ministeriets opfattelse ikke acceptabelt, at kommunalbestyrelsen er kommet i en situation, hvor de løb tør for brevstemmemateriale på et sted, der af kommunalbestyrelsen var udpeget som et sted, hvor enhver vælger kunne brevstemme. Ministeriet vil derfor tage kontakt til kommunalbestyrelsen i Faxe Kommune og indskærpe, at der til enhver tid i hele den periode, hvor enhver vælger kan brevstemme i kommunerne til lovbestemte valg

og afstemninger, skal forefindes tilstrækkelig med brevstemmemateriale til, at man ikke en anden gang kommer i en lignende situation, hvor man løber tør for brevstemmemateriale, og særlig ikke så tæt på den sidste frist for at brevstemme (den 23. maj 2014).

2.5.8. Valgstyrer påførte brevstemmemateriale kandidatnavne ved stemmeoptællingen

I valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 7. kreds, Ikast, er noteret, at en valgstyrer under stemmeoptællingen på valgfalten blev grebet i at udfylde to brevstemmesedler for liste N med kandidatnavnene »Madsen« og »Victoria«. Den pågældende valgstyrer blev straks stoppet og bortvist fra stedet. En valgansvarlig medarbejder i kommunen tog herefter på valgbestyrelsens vegne telefonisk kontakt til Økonomi- og Indenrigsministeriet for at indberette episoden og søge rådgivning i forhold til, om den pågældende burde politianmeldes. Det var dog efter det oplyste valgbestyrelsens opfattelse, at den pågældende valgstyrer ikke havde haft til hensigt at begå valgsvindel, men blot havde været lidt forvirret.

Ministeriet tilkendegav på baggrund af det mundtlige referat af hændelsen, at den pågældende efter ministeriets opfattelse burde politianmeldes. Ministeriet understregede dog samtidig gentagne gange over for den pågældende valgansvarlige, at det i sidste ende var valgbestyrelsen, der skulle træffe beslutning om, hvorvidt man ville politianmelde vedkommende, samt at ministeriet uanset udfaldet af valgbestyrelsens beslutning ikke ville foretage sig videre i sagen. Ministeriet tog samtidig forbehold for ministeriets indstilling i det tilfælde, hvor der måtte indkomme en valgklage over forholdet. Valgbestyrelsen besluttede herpå at politianmelde vedkommende i den hensigt at få en objektiv vurdering af forløbet, idet valgbestyrelsen fortsat ikke var af den opfattelse, at der var forsøgt begået valgsvindel, men at der blot havde været tale om en »tanketorsk«.

Ministeriet har taget valgbestyrelsens redegørelse til efterretning og finder ikke anledning til at foretage sig videre i den anledning. Der er ikke indkommet nogen valgklage over forholdet.

2.5.9. Valgkort påført forkert afstemningssted

I valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 9. kreds, Herning Nord, er det bemærket, at valgkortene til europaparlamentsvalget for et enkelt afstemningssted vedkommende ved en fejl var påført navnet på et forkert afstemningssted, der ikke længere benyttes af kommunen. Forholdet blev dog opdaget nogle dage inden valgdagen ved henvendelse fra en vælger. Kommunalbestyrelsen sendte herefter straks brev til alle berørte vælgere med oplysning om det korrekte afstemningssted. Der blev endvidere indrykket en annonce på forsiden af den lokale husstandsomdelte avis den 20. maj 2014, hvor der blev gjort opmærksom på fejlen, ligesom der blev opsat tydelig skiltning på valgdagen på den forkert angivne lokation med henvisning til det korrekte afstemningssted.

Ministeriet blev underrettet om forholdet nogle dage inden valgdagen og tilkendegav, at kommunalbestyrelsen havde handlet hurtigt og hensigtsmæssigt i den foreliggende sag og

taget tilstrækkelige forholdsregler til så vidt muligt at sikre, at ingen af de berørte vælgere måtte gå forgæves til det forkerte afstemningssted. Ministeriet finder derfor ikke anledning til at foretage sig videre i den anledning.

Det bemærkes, at der er indkommet en valgklage til ministeriet over et lignende forhold i Sjællands Storkreds, 2. kreds, Guldborgsund, som dog vedrører en fejl i angivelsen af et afstemningssted for folkeafstemningen om en fælles patentdomstol (det korrekte afstemningssted var derimod angivet på valgkortene for europaparlamentsvalget). Der henvises til ministeriets redegørelse i klagesagen.

3. De ugyldige stemmer

Ved gennemgangen af valgbøgerne er optalt i alt 55.523 ugyldige stemmesedler, heraf 47.594 blanke stemmesedler og 7.929 andre ugyldige stemmesedler. Ugyldighedsprocenten – ugyldige stemmesedler i procent af i alt afgivne stemmesedler (2.332.217) – blev 2,38. Ved europaparlamentsvalget i 2009 var ugyldighedsprocenten 3,04.

Ugyldighedsprocenten for blanke stemmesedler (47.594) blev 2,04 mod 2,78 ved valget i 2009. Ugyldighedsprocenten for andre ugyldige stemmesedler (7.929) blev 0,34 mod 0,26 ved valget i 2009. Faldet i andelen af ugyldige stemmesedler skyldes altså hovedsagelig et fald i antallet af blanke stemmesedler.

Af de i alt 55.523 ugyldige stemmesedler var 51.800 afgivet på afstemningsstedet (45.763 blanke, 6.037 andre ugyldige), mens 3.737 var ugyldige brevstemmesedler (1.831 blanke, 1.892 andre ugyldige). Målt i forhold til antal stemmesedler afgivet på afstemningsstedet (2.196.355) var ugyldighedsprocenten for stemmesedler afgivet på afstemningsstedet 2,36. Målt i forhold til antal brevstemmer taget i betragtning (135.862) var ugyldighedsprocenten for brevstemmesedler 2,75.

4. Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning

Ved gennemgangen af valgbøgerne er optalt i alt 1.037 rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke er taget i betragtning. Ved 2009-valget udgjorde antallet af ikke i betragtning tagne brevstemmer 718. Særlig kan nævnes, at der er en stigning i antallet af brevstemmer, der ikke kom i betragtning, som følge af at afsenderen ikke var opført på valglisten. Dem var der denne gang 438 af mod 288 ved valget i 2009. Der er også flere brevstemmer, der ikke kom i betragtning ved dette valg, som følge af at den foreskrevne fremgangsmåde ikke har været fulgt (udfyldning, attestation, underskrift m.v.), dvs. typisk fejl, der ikke kan tilskrives den pågældende vælger, men må tilskrives stemmemodtageren. Antallet er steget fra 344 i 2009 til 447 i 2009.

Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning, indgår ikke i opgørelsen af antal afgivne stemmer og dermed heller ikke i opgørelsen af stemmeprocenten.

Ud over de rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke blev taget i betragtning, var der ifølge valgbøgerne i alt 5 brevstemmer, der blev modtaget på afstemningsstederne fra afstemningens begyndelse og indtil dens slutning. Disse brev-

stemmer blev uåbnede henlagt som ikke rettidigt modtagne og kom ikke i betragtning. Ved sidste europaparlamentsvalg var dette tal 96, så antallet af ikke rettidigt modtagne brevstemmer er altså blevet reduceret kraftigt.

5. Ikkefremsendte brevstemmer ved forsvaret

Til Folketingets orientering vedlægges som bilag 1 en redegørelse af 27. maj 2014 fra Forsvarets Personeltjeneste vedrørende 50 brevstemmer modtaget af stemmemodtagere i forsvaret, der ved en fejl ikke er videresendt til de pågældende vælgers bopælskommune og derfor ikke er indgået i valgbehandlingen.

Fejlen blev opdaget, ved at en udsendt under ledsagelse af sin kæreste til stemmeafgivningen den 25. maj 2014 konstaterede, at han ikke stod opført på valglisten på valgstedet som havende afgivet brevstemme, til trods for at han havde brevstemt ved en af forsvarets stemmemodtagere. Som følge heraf iværksatte den brevstemmeansvarlige ved FPT en undersøgelse, hvorved der blev fundet 50 brevstemmer i FPT's postmodtagelse, der ikke var afsendt til de pågældende vælgers bopælskommuner.

FPT har i sin redegørelse angivet, at tjenesten ser med stor alvor på den fejl, der er begået, og nu vil gennemgå proceduren for modtagelse og videresendelse af brevstemmer med henblik på at sikre, at fejl af denne karakter ikke sker i fremtiden. FPT har endvidere udsendt en pressemeddelelse den 27. maj 2014 med en redegørelse for hændelsen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet finder den skete fejl beklagelig, men har taget FPT's redegørelse til efterretning og finder ikke anledning til at foretage sig yderligere under henvisning til, at FPT har tilkendegivet at ville iværksætte en gennemgang og efterfølgende justering i nødvendigt omfang af proceduren for modtagelse og videresendelse af brevstemmer.

6. Underretning af valgbestyrelserne

Alle valgbestyrelser får tilsendt et eksemplar af denne redegørelse sammen med oplysning om, at betænkning og indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse kan ses på Folketingets hjemmeside, når valget er godkendt.

Valgklager

1) Svend Erik Winterfeldt, Nykøbing Falster, har klaget over Guldborgsund Kommune i forbindelse med afgivelse af stemme til europaparlamentsvalget og folkeafstemningen om forslag til lov om en fælles patentdomstol. Af klagen fremgår det, at Svend Erik Winterfeldt på Lindeskovsskolen i Nykøbing Falster blev mødt af en person, som samlede ind til et humanitært formål. Svend Erik Winterfeldt har oplyst, at han gjorde en valgtilforordnet opmærksom herpå.

Guldborgsund Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at kommunen havde givet SOS Børnebyerne og Red Barnet tilladelse til indsamlinger på valgdagen. Kommunen har i anledning af klagen indhentet udtalelser fra valgstyrrerformanden og valgsekretæren, der bl.a. har oplyst, at indsamlerne ikke var til stede i valglokalet, at indsamlerne ikke virkede påtrængende.

de, at det blev noteret, at en vælger var utilfreds med, at indsamlingen fandt sted, og at den pågældende blev vejledt om muligheden for at klage.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af § 25, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven, at afstemningen på valgdagen finder sted efter reglerne i kapitel 7 i lov om valg til Folketinget med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne.

I forhold til folkeafstemninger følger det af § 99, stk. 1, i lov om valg til Folketinget, at afstemningen på afstemningsdagen finder sted i overensstemmelse med reglerne i lovens kapitel 7 for folketingsvalg.

Det følger af folketingsvalglovens § 50, at valgstyrrerne kan bestemme, at der i stemmelokalet foruden de personer, som forestår afstemningen, kun må opholde sig vælgere, der skal afgive stemme. Endvidere kan valgstyrrerne begrænse antallet af tilstedeværende vælgere, når ordensmæssige hensyn kræver det. Valgstyrrerne påser, at vælgerne ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. De tilstedeværende skal i øvrigt rette sig efter valgstyrrernes anvisninger.

Det fremgår af punkt 7.6. i Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9209 af 8. april 2014 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg søndag den 25. maj 2014, at kommunalbestyrelsen afgør, om der må ske indsamlinger til velgørende formål (Røde Kors, Folkekirkens Nødhjælp m.v.) på valgdagen ved de enkelte afstemningssteder. Kommunalbestyrelsen kan i den forbindelse stille betingelser om, hvor store indsamlingsbøsserne må være, og hvor de må stå m.v. Indsamlingsbøsserne skal selvsagt placeres uden for stemmelokalene. Eventuelle indsamlinger skal i øvrigt foregå således, at de ikke på nogen måde kan forstyrre afstemningshandlingen, herunder gøre det besværligt at komme ind og ud af stemmelokalene.

Af samme punkt i vejledningen fremgår endvidere, at kommunalbestyrelsen efter ministeriets opfattelse også vil kunne tillade salg af lotterisedler til velgørende formål ved afstemningsstederne, når de øvrige betingelser, der gælder for tilladelse af indsamlinger til velgørende formål i øvrigt, er opfyldt.

Ydermere fremgår det, at kommunalbestyrelsens afgørelse af, om og i bekræftende fald på hvilke betingelser der skal gives tilladelse til sådanne indsamlinger, i øvrigt skal træffes i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen med henblik på at sikre, at afstemningen kan foregå uforstyrret.

Tilsvarende fremgår af punkt 7.6. i Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9210 af 8. april 2014 om afholdelse af folkeafstemning søndag den 25. maj 2014 om forslag til lov om en fælles patentdomstol m.v.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har udtalt, at valglovgivningen således ikke er til hinder for, at der på afstemningsstederne kan foregå indsamlinger til humanitære eller velgørende formål, samt at dette spørgsmål afgøres af kom-

munalbestyrelsen ud fra erfaringerne fra tidligere valg og i overensstemmelse med de nævnte retningslinjer.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig kommunens oplysninger om, at indsamlerne ikke opholdt sig i valglokalet, at de ikke opførte sig påtrængende, at de opførte sig inden for rammerne af tilladelsen, og at klager var blevet oplyst om muligheden for at klage over valgbehandlingen.

Kommunens oplysninger i sagen har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Økonomi- og Indenrigsministeriet og Guldborgsund Kommune oplyste til efterretning.

2) Pernille Schiøtz har klaget over, at man skal benytte en blyant og ikke en kuglepen til at sætte sit kryds ved afgivelse af stemme til europaparlamentsvalget og folkeafstemningen om forslag til lov om en fælles patentdomstol m.v.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet ikke har oplysninger om, hvilken kommune Pernille Schiøtz har stemt i.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af § 25, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven, at afstemningen på valgdagen finder sted efter reglerne i kapitel 7 i lov om valg til Folketinget med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne.

I forhold til folkeafstemninger følger det af § 99, stk. 1, i lov om valg til Folketinget, at afstemningen på afstemningsdagen finder sted i overensstemmelse med reglerne i lovens kapitel 7 for folketingsvalg.

Det følger af folketingsvalglovens § 45, stk. 2, at kommunalbestyrelsen sørger for lokaler til afstemningen samt for det fornødne antal stemmerum og stemmekasser. Stemmerum skal være indrettet således, at der kan afgives stemme, uden at andre kan se, hvorledes vælgeren stemmer. Stemmerum skal være forsynet med det fornødne udstyr til stemmeafgivning. Stemmekasser skal være indrettet således, at ingen stemmeseddel kan tages ud, uden at stemmekassen åbnes. Stemmekasser skal kunne låses eller forsegles.

Det fremgår endvidere af punkt 7.1. i Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9209 af 8. april 2014 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg søndag den 25. maj 2014, at kommunalbestyrelsen skal sørge for lokaler til afstemningen samt det nødvendige antal stemmerum og stemmekasser, jf. lovens § 45, stk. 2.

Desuden fremgår det af samme punkt i vejledningen, at stemmerum og stemmekasser skal være indrettet som fastsat i folketingsvalglovens § 45, stk. 2. Der skal bl.a. være det nødvendige udstyr i hvert stemmerum, for at vælgerne kan afgive deres stemme (skriveplade, blyant eller andet egnet skriveredskab). Det fremlagte skriveredskab behøver ikke være en blyant eller sort eller blå kuglepen, men må godt have en mere synlig farve, f.eks. rød, hvis kommunalbestyrelsen f.eks. måtte vurdere, at dette vil lette stemmeoptællingen, hvis afkrydsningens farve således var mere tydelig.

Tilsvarende fremgår af punkt 7.1. i Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9210 af 8. april 2014 om af-

holdelse af folkeafstemning søndag den 25. maj 2014 om forslag til lov om en fælles patentdomstol m.v.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har udtalt, at der således ikke efter valglovgivningen er et krav om, at der anvendes en blyant i forbindelse med stemmeafgivelse.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ikke herudover haft bemærkninger i anledning af klagen.

Udvalget tager det af Økonomi- og Indenrigsministeriet og Guldborgsund Kommune oplyste til efterretning.

3) Bodil Jensen, Roskilde, har klaget over Roskilde Kommune i forbindelse med optællingen af stemmer til europaparlamentsvalget og folkeafstemningen om forslag til lov om en fælles patentdomstol den 25. maj 2014.

Af klagen fremgår det, at Bodil Jensen finder, at det er uhygiejnisk, at der i forbindelse med stemmeoptælling bliver spyttet på papirerne (fingeren fugtes med spyt for at vende stemmesedlen). Bodil Jensen har i sin klage opfordret Økonomi- og Indenrigsministeriet til at overveje at kræve anvendelse af bladvendere (fingerdutter).

Bodil Jensen har efterfølgende over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at klagen ikke kun vedrører Roskilde Kommune men generelt vedrører den nævnte metode, der benyttes på valgstederne ved optælling af stemmerne.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet ikke har fundet anledning til at høre Roskilde Kommune i anledning af klagen. Ministeriet har i øvrigt oplyst, at spørgsmålet ikke er reguleret i valglovgivningen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ikke haft øvrige bemærkninger til klagen.

Udvalget noterer sig Bodil Jensens synspunkt og tilslutter sig, at Økonomi- og Indenrigsministeriet ikke har fundet anledning til at høre Roskilde Kommune i anledning af klagen. Udvalget bemærker i lighed med ministeriet, at der er tale om et spørgsmål, som ikke er reguleret i valglovgivningen.

4) Per Sørensen har klaget over ventetid ved borgerservice i Silkeborg Kommune i forbindelse med afgivelse af brevstemme til europaparlamentsvalget og folkeafstemning om forslag til lov om en fælles patentdomstol.

Det fremgår af klagen, at Per Sørensen den 23. maj 2014 ved henvendelse til kommunens borgerservice først ventede i 8 minutter på at få et nummer i køen, dernæst i 28 minutter, uden at hans nummer blev råbt op, og at personalet i borgerservice førte private samtaler. Det fremgår videre af klagen, at Per Sørensen dernæst ventede i yderligere et antal minutter, og at han endelig måtte forlade borgerservice uden at have stemt, idet han måtte vende tilbage til sit arbejde.

Per Sørensen har endelig oplyst, at han af kommunens valgchef senere på dagen telefonisk fik oplyst, at der på dette tidspunkt kun var 25 minutters ventetid, og at Per Sørensen derfor nu kunne komme tilbage og afgive sin stemme.

Silkeborg Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at der i kommunen kun kan brevstemmes ved personligt fremmøde i kommunens borgerservice, der er centralt placeret i kommunen,

og at kommunen således ikke længere har decentralt placerede borgerservicecentre.

Kommunen har videre oplyst, at vælgere har kunnet brevstemme i borgerservice i perioden fra den 25. februar 2014 til den 23. maj 2014 inden for den nærmere angivne normale åbningstid, og at borgerservice endvidere på grund af valget var ekstraordinært åbent for at modtage vælgere, der ønskede at brevstemme på tre nærmere angivne datoer og inden for bestemte tidsrum.

Kommunen har oplyst, at der især i den sidste uge var en meget stor tilstrømning af vælgere, som ønskede at afgive brevstemme, og at der ud af de 1.269 brevstemmer, som ifølge brevstemmeprotokollen blev afgivet ved borgerservice, er 183 brevstemmer, som er afgivet fredag den 23. maj 2014 i tidsrummet fra kl. 10 til kl. 14. Kommunens borgerservice har haft op til 10 medarbejdere på opgaven med at ekspedere vælgere, men disse medarbejdere har også skullet varetage andre ekspeditioner.

Kommunen har oplyst, at de statistiske ventetider fredag den 23. maj 2014 viser følgende ventetider på at brevstemme:

Under 5 minutter	14,8 pct.
5-10 minutter	36,1 pct.
10-15 minutter	25,7 pct.
15-20 minutter	14,8 pct.
20-25 minutter	3,8 pct.
25-30 minutter	1,6 pct.
30-35 minutter	2,2 pct.
35-40 minutter	1,1 pct.

Kommunen har oplyst, at ingen havde ventetid over 40 minutter, at 91,3 pct. af samtlige vælgere er blevet ekspederet inden for 20 minutter, at der var 16 vælgere, som kom til at vente mere end 20 minutter på at brevstemme, og at de længste ventetider lå i tidsrummet fra kl. 12 til kl. 13. Kommunen har oplyst, at der uden for dette tidsrum kun var én vælger, som ventede længere end 20 minutter.

Det er ifølge udtalelsen til Økonomi- og Indenrigsministeriet kommunens opfattelse, at den tilbudte service til vælgere, der måtte ønske at brevstemme, var tilfredsstillende. Kommunen har beklaget, at denne opfattelse ikke deles af Per Sørensen, der ifølge kommunen åbenbart har ramt det tidspunkt i den 3 måneder lange brevstemmeperiode, hvor ventetiden var længst.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af § 26, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven, at der ved valg til Europa-Parlamentet kan brevstemmes efter reglerne i kapital 8 i lov om valg til Folketinget. Efter lovens § 26, stk. 6, gælder om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivningen samt om modtagelse og kontrol af brevstemmer reglerne i kapitel 8 i lov om valg til Folketinget.

Det følger af folketingsvalglovens § 100, stk. 1, at der ved folkeafstemning kan brevstemmes i overensstemmelse med reglerne i lovens kapitel 8 for folketingsvalg.

Af folketingsvalglovens § 53 følger, at enhver vælger kan brevstemme i enhver kommune her i landet.

Det fremgår af punkt 8.2. i Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9209 af 8. april 2014 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg søndag den 25. maj 2014, at det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning på de steder i kommune, hvor enhver borger kan brevstemme.

Af vejledningens punkt 8.2.3. om den almindelige fremgangsmåde ved brevstemmeafgivning fremgår, at Økonomi- og Indenrigsministeriet ikke har fastsat nærmere regler om, hvordan afgivning af brevstemmer på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre og lign., skal foregå.

Tilsvarende fremgår af punkt 8.2. og punkt 8.2.3. i Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9210 af 8. april 2014 om afholdelse af folkeafstemning søndag den 25. maj 2014 om forslag til lov om en fælles patentdomstol m.v.

Valglovgivningen indeholder således ikke nærmere regler om ekspeditionen af de borgere, der henvender sig for at afgive brevstemme på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme, herunder f.eks. på borgerservicecentre, der også varetager andre ekspeditioner i forbindelse med borgerservice.

Dette spørgsmål afgøres af kommunalbestyrelsen ud fra erfaringerne fra tidligere valg med, hvad der i praksis er nødvendigt og muligt under hensyn til bl.a. de plads- og personalemæssige forhold på det pågældende sted for afgivelse af brevstemme.

Med hensyn til klagen over manglende ekspedition på borgerservice i Silkeborg Kommune har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig kommunens oplysninger om bl.a. åbningstider i borgerservice, om stor tilstrømning af vælgere, der har ønsket at brevstemme, om bemanningen i borgerservice og om ventetider for ekspedition i borgerservice, herunder at 91,3 pct. af samtlige vælgere er blevet ekspederet inden for 20 minutter.

Silkeborg Kommunes oplysninger har ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Silkeborg Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

5) Frank Bøgh, Vejle, har klaget over, at han i forbindelse med afgivelse af stemme til europaparlamentsvalget og folkeafstemning om forslag til lov om en fælles patentdomstol m.v. fik udleveret foldede stemmesedler ved valgbordet.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet ikke har fundet anledning til at høre Vejle Kommune i anledning af klagen. Ministeriet har i øvrigt oplyst, at spørgsmålet ikke er reguleret i valglovgivningen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ikke haft øvrige bemærkninger til klagen.

Udvalget noterer sig Frank Bøghs synspunkt og tilslutter sig, at Økonomi- og Indenrigsministeriet ikke har fundet anledning til at høre Vejle Kommune i anledning af klagen. Udvalget bemærker i lighed med ministeriet, at der er tale om et spørgsmål, som ikke er reguleret i valglovgivningen.

6) Svend Leon Clausen, Jyllinge, har klaget over Roskilde Kommune, idet han bl.a. har oplyst, at der på Jyllinge Bibliotek, hvor der kunne brevstemmes, var fremlagt materiale fra Folkebevægelsen mod EU ved indgangen og mellem valgbord og stemmeboks.

Roskilde Kommune har over for Økonomi- og Indenrigsministeriet i anledning af klagen oplyst, at Jyllinge Bibliotek var blevet instrueret i, at der ikke måtte være valgagitation i nærheden af stemmeboks og valgbord, herunder at der skulle foretages regelmæssig kontrol af området. Kommunen har endvidere oplyst, at der har været enkelte tilfælde, hvor enkeltpersoner uden tilladelse har placeret valgmateriale i nærheden af stemmeboksen. Dette materiale har personalet på biblioteket efterfølgende fjernet, straks det er blevet opdaget.

I forbindelse med den pågældende episode har kommunen oplyst, at personalet på Jyllinge Bibliotek blev kontaktet af Svend Leon Clausen, som spurgte, om der godt måtte ligge materiale om valget. Det fremgår af kommunens udtalelse, at medarbejderen på biblioteket troede, at Svend Leon Clausen henviste til det officielle valgmateriale (information om patentdomstolen fra Erhvervs- og Vækstministeriet), der var lagt frem, og oplyste derfor, at det måtte der godt.

Efter vælgeren var gået, gik den pågældende medarbejder hen til det podium, hvor omtalte materiale lå, og kunne konstatere, at der var henlagt valgagitation, der ikke måtte være der. Medarbejderen fjernede straks valgagitationen. Det omtalte podium er placeret på den anden side af indgangsdøren i forhold til stemmeboksen, ca. 3-4 m fra denne.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 6, jf. folketingsvalglovens § 61, stk. 8, at stemmemodtageren skal påse, at vælgere, der ønsker at brevstemme, ikke udsættes for valgagitation eller anden holdningsmæssig påvirkning i umiddelbar tilknytning til brevstemmeafgivningen.

Det fremgår af Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9209 af 8. april 2014 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg den 25. maj 2014 i punkt 8.2.2.1., som bl.a. vedrører brevstemmeafgivning på biblioteker, at kommunen skal sikre, at folketingsvalglovens § 61, stk. 8, overholdes. Det fremgår endvidere, at brevstemmeafgivningen derfor som udgangspunkt bør foregå i et særskilt lokale eller i afskærmede omgivelser, hvor der ikke er fremlagt eller ophängt materiale, der kan tolkes som agiterende eller i øvrigt holdningspåvirkende.

Særlig vedrørende brevstemmeafgivning på biblioteker fremgår det af vejledningens punkt 8.2.2.1., at der ved henlæggelse af brevstemmeafgivning til biblioteker, hvor der som et led i bibliotekets forpligtelse til at informere om samfundsforhold i henhold til bibliotekslovgivningen er fremlagt holdningspåvirkende materiale, er et krav, at dette materiale er anbragt således, at det ikke befinder sig i eller i nærheden af det område, hvor brevstemmeafgivningen foregår. Det fremgår endvidere, at valgmateriale m.v. godt må være fremlagt i rum og på steder, som vælgeren passerer på vej til brevstemmeområdet.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har henvist til, at det bl.a. fremgår af Roskilde Kommunes oplysninger, at materialet fra Folkebevægelsen mod EU lå på et podium, som var placeret på den anden side af indgangsdøren i forhold til stemmeboksen, ca. 3-4 meter fra denne. Ministeriet har endvidere henvist til, at det videre fremgår, at kommunen har instrueret bibliotekets personale i, at der ikke måtte være valgagiterende materiale i nærheden af stemmeboks og valgbord, og at personalet straks fjernede det omtalte materiale, da man blev opmærksom på det.

Udtalelsen fra Roskilde Kommune har på den baggrund ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget noterer sig i lighed med Økonomi- og Indenrigsministeriet, at Roskilde Kommune har oplyst at have instrueret Jyllinge Biblioteks personale i, at der ikke måtte være valgagiterende materiale i nærheden af stemmeboks og valgbord, og at personalet straks fjernede det omtalte materiale, da man blev opmærksom på det. Udvalget har herefter ikke yderligere bemærkninger til klagen.

7) Allan Wahlers har klaget over ventetid ved borgerservice i Nyborg Kommune i forbindelse med afgivelse af brevstemme den 23. maj 2014 til europaparlamentsvalget.

Det fremgår af klagen, at Allan Wahlers i forbindelse med afgivelse af brevstemme til europaparlamentsvalget ventede en halv time, uden at der blev ekspederet numre i køen til brevstemmer, og at han ved henvendelse til personalet i borgerservice om baggrunden for ventetiden ikke oplevede at få et tilfredsstillende svar.

Det fremgår videre af klagen, at Allan Wahlers efter nogen tid valgte at forlade borgerservice, idet det var uklart, hvornår han ville blive ekspederet. Det fremgår endelig, at andre vælgere havde samme oplevelse, herunder at en anden person også valgte at forlade borgerservice uden at have stemt.

Nyborg Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at der fredag den 23. maj 2014 var 147 personlige henvendelser i borgerservice, hvoraf 144 borgere blev betjent. Af de 147 personlige henvendelser var der 56 borgere, som skulle brevstemme. Kommunen har oplyst, at det er korrekt, at der var en spidsbelastning i perioden fra kl. 10.30 til kl. 11.30, og at 4 borgere, som skulle brevstemme, derfor har ventet mellem 25 og 30 minutter på at blive ekspederet i dette tidsrum. I den øvrige åbningstid varierede ventetiden mellem 2½ og 15 minutter for dem, som skulle brevstemme. Kommunen har videre oplyst, at betjeningen af de i alt 144 ekspeditioner den 23. maj 2014 foregik efter »først til mølle«-princippet, og at dette princip på baggrund af henvendelsen vil blive taget op til overvejelse inden næste valg.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af § 26, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven, at der ved valg til Europa-Parlamentet kan brevstemmes efter reglerne i kapitel 8 i lov om valg til Folketinget. Efter lovens § 26, stk. 6, gælder om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivningen

samt om modtagelse og kontrol af brevstemmer reglerne i kapitel 8 i lov om valg til Folketinget.

Af folketingsvalglovens § 53 følger, at enhver vælger kan brevstemme i enhver kommune her i landet.

Det fremgår af punkt 8.2. i Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9209 af 8. april 2014 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg søndag den 25. maj 2014, at det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning på de steder i kommune, hvor enhver borger kan brevstemme.

Af vejledningens punkt 8.2.3. om den almindelige fremgangsmåde ved brevstemmeafgivning fremgår, at Økonomi- og Indenrigsministeriet ikke har fastsat nærmere regler om, hvordan afgivning af brevstemmer på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre og lign., skal foregå.

Valglovafgivningen indeholder således ikke nærmere regler om ekspeditionen af de borgere, der henvender sig for at afgive brevstemme på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme, herunder f.eks. på borgerservicecentre, der også varetager andre ekspeditioner i forbindelse med borgerservice.

Dette spørgsmål afgøres af kommunalbestyrelsen ud fra erfaringerne fra tidligere valg med, hvad der i praksis er nødvendigt og muligt under hensyn til bl.a. de plads- og personalemæssige forhold på det pågældende sted for afgivelse af brevstemme.

Med hensyn til klagen over manglende ekspedition på borgerservice i Nyborg Kommune har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig kommunens oplysninger om ekspeditionen af bl.a. personer, der har henvendt sig til borgerservice for at brevstemme, herunder at kommunen har tilkendegivet for fremtiden at ville tage princippet om, at alle henvendelser behandles efter »først til mølle«-princippet, op til overvejelse.

Nyborg Kommunes oplysninger har ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Nyborg Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

8) Margit Harkjær har klaget over Sønderborg Kommune i forbindelse med afgivelse af stemme til europaparlamentsvalget og folkeafstemningen om forslag til lov om en fælles patentdomstol. Af klagen fremgår det, at Margit Harkjær ikke har fået tilsendt et valgkort, da hun er hjemløs. Margit Harkjær har oplyst, at hun har forsøgt at brevstemme, men at kommunen har afvist hende.

Sønderborg Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at Margit Harkjær, hvis hun havde henvendt sig i Borgerservice, ville have kunnet få udleveret et valgkort, såfremt hun oplyste en ny adresse.

Hvis Margit Harkjær havde valgt at benytte sig af dette, ville kommunen have henvist hende til at afgive sin stemme på biblioteket, Kongevej, Sønderborg. Når Margit Harkjær ville være henvist til biblioteket, skyldes det, at vælgere uden adresse henvises til et sted i kommunen.

I forhold til Margit Harkjærs påstand om, at hun er blevet afvist af kommunen, har kommunen bemærket, at den ikke har afvist borgere, som ikke har modtaget et valgkort. I disse tilfælde har kommunen henvist til valgstedet, som de hører til, og oplyst, at de skal medbringe legitimation i form af f.eks. sundhedskort.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at vælgere, der er bopælsregistreret i CPR, dvs. registreret i CPR med bopæl, fast opholdssted eller under vejkode større end 9900, optages automatisk, dvs. uden at ansøge herom, på valglisten til europaparlamentsvalg. De optages på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i CPR senest 16 dage før valgdagen, dvs. senest fredag den 9. maj 2014, jf. europaparlamentsvalglovens § 14, stk. 2, jf. folketingsvalglovens § 15 sammenholdt med § 18. I forhold til folkeafstemningen har ministeriet henvist til folketingsvalglovens § 96, stk. 1 og 2, jf. § 15 sammenholdt med § 18.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere oplyst, at også vælgere, der på 16. -dagen før valgdagen er registreret under vejkode større end 9900, jf. § 14 i bekendtgørelse nr. 1153 af 23. november 2006 om folkeregistrering m.v., optages automatisk på valglisten.

Det følger af § 14, nr. 1, i den nævnte bekendtgørelse, at en person, der opgiver sin bopæl, fra fraflytningdagen skal registreres under vejkode i intervallet 9900-9939, jf. dog nr. 5, i sin hidtidige opholdskommune i perioder, hvor den pågældende intet fast opholdssted har eller er forsvundet, jf. § 6, stk. 4 og 5, i lov om Det Centrale Personregister.

Den omstændighed, at en vælger er uden fast opholdssted og dermed hjemløs, indebærer således ifølge Økonomi- og Indenrigsministeriet ikke i sig selv, at den pågældende ikke optages på valglisten.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har henvist til punkt 4.2.1.1. i ministeriets vejledning nr. 9209 af 8. april 2014 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg søndag den 25. maj 2014 og til punkt 4.2.1. i ministeriets vejledning nr. 9210 af 8. april 2014 om afholdelse af folkeafstemning om forslag til lov om en fælles patentdomstol m.v. søndag den 25. maj 2014.

Endvidere har Økonomi- og Indenrigsministeriet henvist til punkt 7.2. i ministeriets vejledning nr. 9209 af 8. april 2014 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg søndag den 25. maj 2014 og til punkt 7.2. i ministeriets vejledning nr. 9210 af 8. april 2014 om afholdelse af folkeafstemning om forslag til lov om en fælles patentdomstol m.v. søndag den 25. maj 2014, hvoraf det fremgår, at det ikke er nogen betingelse, at valgkort medbringes ved stemmeafgivningen. Personer uden fast opholdssted, som kun får tilsendt et valgkort, hvis de anmoder om det, kan ligesom de vælgere, der har glemt at medbringe deres valgkort, stemme på valgdagen uden valgkort, hvis de medbringer legitimation. Stemmeafgivning uden valgkort kan alene ske på det afstemningssted, som den seneste bopælskommune anviser.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig Sønderborg Kommunes oplysninger om, at kommunen ikke har afvist borgere, som ikke har modtaget

et valgkort, og om, at kommunen i disse tilfælde har henvist til det valgsted, som de pågældende hører til, og oplyst, at de skal medbringe legitimation i form af f.eks. sundhedskort.

Kommunens oplysninger har ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget noterer sig det, som Økonomi- og Indenrigsministeriet og Sønderborg Kommune har oplyst, og har herfter ikke bemærkninger til klagen.

9) Susanne Kissling, Præstø, har klaget over, at hun skulle benytte en blyant og ikke sin egen medbragte kuglepen til at sætte sit kryds ved afgivelse af stemme til europaparlamentsvalget.

Vordingborg Kommune har over for Økonomi- og Indenrigsministeriet i anledning af klagen og efter at have indhentet udtalelser fra valgstyreformanden og den administrative valgsekretær på det aktuelle valgsted oplyst, at det desværre er valgsekretæren, der fejlagtigt har sagt til Susanne Kissling, at hun ikke måtte benytte sin egen kuglepen.

Kommunen har oplyst, at det fremgår meget tydeligt af kommunens egen vejledning, at det er tilladt at benytte sit eget skriveredskab, når blot det ikke giver et særligt præg til stemmesedlen.

Kommunen har dybt beklaget situationen, der har givet anledning til, at vælgeren har fået forkert besked.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af § 25, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven, at afstemningen på valgdagen finder sted efter reglerne i kapitel 7 i lov om valg til Folketinget med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne.

I forhold til folkeafstemninger følger det af § 99, stk. 1, i lov om valg til Folketinget, at afstemningen på afstemningsdagen finder sted i overensstemmelse med reglerne i lovens kapitel 7 for folketingsvalg.

Det følger af folketingsvalglovens § 45, stk. 2, at kommunalbestyrelsen sørger for lokaler til afstemningen samt for det fornødne antal stemmerum og stemmekasser. Stemmerum skal være indrettet således, at der kan afgives stemme, uden at andre kan se, hvorledes vælgeren stemmer. Stemmerum skal være forsynet med det fornødne udstyr til stemmeafgivning. Stemmekasser skal være indrettet således, at ingen stemmeseddel kan tages ud, uden at stemmekassen åbnes. Stemmekasser skal kunne låses eller forsegles.

Det fremgår endvidere af punkt 7.1. i Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9209 af 8. april 2014 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg søndag den 25. maj 2014, at kommunalbestyrelsen skal sørge for lokaler til afstemningen samt det nødvendige antal stemmerum og stemmekasser, jf. lovens § 45, stk. 2.

Desuden fremgår det af samme punkt i vejledningen, at stemmerum og stemmekasser skal være indrettet som fastsat i folketingsvalglovens § 45, stk. 2. Der skal bl.a. være det nødvendige udstyr i hvert stemmerum, for at vælgerne kan afgive deres stemme (skriveplade, blyant eller andet egnet skriveredskab). Det fremlagte skriveredskab behøver ikke være en blyant eller sort eller blå kuglepen, men må godt ha-

ve en mere synlig farve, f.eks. rød, hvis kommunalbestyrelsen f.eks. måtte vurdere, at dette vil lette stemmeoptællingen, hvis afkrydsningens farve således var mere tydelig.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har udtalt, at en vælger ikke efter valglovgivningen er afskåret fra at benytte et medbragt egnet skriveredskab til udfyldning af stemmesedlen.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig, at kommunen vedkender sig fejlen og beklager.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ikke herudover haft bemærkninger i anledning af klagen.

Susanne Kissling har efterfølgende telefonisk over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at hun ikke blot har ønsket at påpege problemet om brug af blyant til stemmeafgivelse i sit eget tilfælde, men at det efter hendes opfattelse er et generelt problem, at man tillader brug af blyant. Susanne Kissling mener, at brug af blyant kan give anledning til misbrug, da det efterfølgende kan ændres.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet i forlængelse heraf har meddelt Susanne Kissling, at der ikke er noget krav om brug af blyant i valglovgivningen, men at det omvendt heller ikke er ulovligt.

Udvalget noterer sig Susanne Kisslings generelle synspunkt og tager i øvrigt det af Økonomi- og Indenrigsministeriet og Vordingborg Kommune oplyste til efterretning.

10) Karsten Duus, Helsingør, har klaget over, at der ved brevstemmeafgivning til europaparlamentsvalget på Helsingør Rådhus ikke var nogen vejledning i stemmeboksen eller i lokalet om, hvordan brevstemmesedlen skulle udfyldes. Karsten Duus har oplyst, at der på den udleverede brevstemmeseddel var to rubrikker til henholdsvis partinavn og kandidatnavn, men at det ikke fremgik, om begge rubrikker eller kun én af dem skulle udfyldes.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet ikke har fundet anledning til at høre Gribskov Kommune i anledning af klagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har videre oplyst, at det følger af europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 4, at økonomi- og indenrigsministeren bestemmer brevstemmematerialets nærmere indhold og udformning. Af ministeriets vejledning nr. 9209 af 8. april 2014 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg den 25. maj 2014 fremgår det i afsnit 8.1. om de generelle regler for brevstemmeafgivning, at der ved brevstemmeafgivning kun må anvendes det brevstemmemateriale, der er fremstillet af Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Brevstemmematerialet til brug ved brevstemmeafgivning til europaparlamentsvalg består ifølge Økonomi- og Indenrigsministeriet af følgende:

- En grå stemmeseddel, der er påtrykt ordene »Stemmeseddel til Europa-Parlamentsvalg« og forsynet med tre rubrikker til angivelse af henholdsvis bogstavbetegnelse, listebetegnelse (partinavn) og kandidatnavn.
- En blå konvolut, der på forsiden er påtrykt ordene »Stemmeseddel til Europa-Parlamentsvalg« og en kort-

fattet vejledning om, hvordan stemmesedlen skal udfyldes. Vejledningens ordlyd er følgende: »Du skal udfylde mindst én af de tre rubrikker på stemmesedlen. Skriv derfor bogstav og/eller navn på det parti, du vil stemme på, og/eller navnet på den kandidat, du vil stemme på.«

- Et følgebrev samt en lysegrøn yderkuvert, hvor følgebrev og den blå konvolut med stemmesedlen lægges i, hvorefter den sendes til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor vælgeren er optaget på valglisten.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har udtalt, at der efter valglovgivningen ikke er krav om, at der ud over vejledningen på den blå konvolut til brevstemmesedlen skal forefindes opslag el.lign. med vejledning om, hvordan brevstemmesedler skal udfyldes, på de steder, hvor der kan afgives brevstemme. Ministeriet har samtidig bemærket, at det af den ovennævnte vejledning fremgår i afsnit 8.2.4. om hjælp til brevstemmeafgivning, at enhver vælger med behov for at få afklaret stemmesedlens indhold og få vejledning om fremgangsmåden ved stemmeafgivningen har ret til at få hjælp til dette.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ikke herudover haft bemærkninger i anledning af klagen.

Udvalget tager det af Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

11) Efter flere medier refererede en sag, hvor ledelsen af Plejecenter Amaliehaven i Sønderborg Kommune angiveligt havde undladt at udlevere valgkort til europaparlamentsvalget og folkeafstemningen til 51 beboere samt i øvrigt havde undladt at foranstalte brevstemmeafgivning på det pågældende plejehjem, har Økonomi- og Indenrigsministeriet anmodet Sønderborg Kommune om en udtalelse i sagen.

Sønderborg Kommune har i anledning af ministeriets henvendelse oplyst, at det er korrekt, at 51 plejehjemsbeboere på Plejecenter Amaliehaven ikke fik udleveret deres valgkort til henholdsvis europaparlamentsvalget og folkeafstemningen den 25. maj 2014, og at valgkortene blev opbevaret på plejehjemslederens kontor. Kommunen har endvidere oplyst, at det også er korrekt, at der ikke blev foranstaltet brevstemmeafgivning fra plejehjemmets side.

Kommunen har oplyst, at det af ledelsen af Plejecenter Amaliehaven blev vurderet mere praktisk og hensigtsmæssigt at lade beboerne selv eller deres pårørende henvende sig på plejecenterkontoret på valgdagen, hvis der var nogen, der ønskede at stemme. Formålet var efter det oplyste at undgå, at de ældre fik forlagt deres valgkort, og man vurderede desuden, at nogle ældre ikke ville være i stand til at stemme og derfor ville føle, at de blev sat i forlegenhed.

Kommunen har understreget, at fremgangsmåden og beslutningen på Plejecenter Amaliehaven ikke var korrekt, og at beslutningen ikke er udtryk for kommunens praksis. Kommunen har anført, at valgkortene naturligvis skulle have været uddelt, ligesom ledelsen på Plejecenter Amaliehaven skulle have sikret sig i fornødent omfang, at de ældre, der ville afgive deres stemme, også fik muligheden herfor.

Det er oplyst, at der ikke er andre kommunale plejecentre i Sønderborg Kommune, hvor man har undladt at udlevere

valgkort og foranstalte brevstemmeafgivning. Kommunen har meget beklaget forløbet på Plejecenter Amaliehaven og har fritaget Plejecenter Amaliehavens leder for tjeneste.

Kommunen har endelig oplyst, at man er i færd med at gennemgå og evaluere procedurene for valg, og at det – for at undgå lignende tilfælde i fremtiden – er besluttet, at kommunens borgerservice fremadrettet tager ud på alle plejecentre beliggende i kommunen og fremover sikrer sig, om beboerne ønsker at afgive deres stemme eller ej.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i den anledning oplyst, at det følger af valglovgivningen, at vælgere, der bor eller opholder sig på plejehjem, kan brevstemme her, jf. § 26, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven og § 100, stk. 1, i folketingsvalgloven, jf. § 54, stk. 2, nr. 1, i folketingsvalgloven.

Ministeriet har endvidere anført, at det følger af § 3, stk. 1, nr. 3, i bekendtgørelse nr. 130 af 19. februar 2009, der bl.a. vedrører brevstemmeafgivning på plejehjem, at det påhviler kommunalbestyrelsen at sørge for, at vælgere, der bor eller opholder sig på plejehjem, i god tid inden afstemningen skal finde sted, bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme på plejehjemmet. Vælgerne skal samtidig gøres bekendt med, at de i stedet for at brevstemme har mulighed for at afgive deres stemme ved personligt fremmøde på afstemningsstedet på valgdagen.

Ministeriet har konstateret, at ledelsen på Plejecenter Amaliehaven har undladt at udlevere valgkort til 51 beboere, ligesom ledelsen har undladt at foranstalte brevstemmeafgivning på plejehjemmet. Ministeriet har oplyst, at dette efter ministeriets opfattelse klart er i modstrid med valglovgivningen.

Ministeriet har bemærket, at det ikke er op til ledelsen på et plejehjem at træffe beslutning om, hvorvidt en beboer på plejehjemmet er i stand til at afgive stemme. Valglovgivningen indeholder regler, der tager højde for, at der er vælgere, der har behov for hjælp til stemmeafgivningen, jf. folketingsvalglovens § 49, for så vidt angår hjælp til at stemme på valgstedet på afstemningsdagen, og § 15 i bekendtgørelse nr. 130 af 19. februar 2009, for så vidt angår hjælp til at afgive en brevstemme på et plejehjem. For så vidt angår hjælp til udfyldning af stemmesedlen, er det et krav, at vælgeren utvetydigt kan tilkendegive, hvordan vælgeren ønsker at stemme, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 4, for så vidt angår hjælp til at stemme på valgstedet på afstemningsdagen, og § 15, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 130 af 19. februar 2009, for så vidt angår hjælp til at afgive en brevstemme på et plejehjem. Ministeriet har oplyst, at dette således indebærer, at en vælger, der er optaget på valglisten og ønsker at afgive sin stemme, kun er afskåret herfra, såfremt den pågældende ikke i forbindelse med modtagelse af hjælp til stemmeafgivning er i stand til utvetydigt at tilkendegive, hvordan vælgeren ønsker at stemme.

Ministeriet har konstateret, at Sønderborg Kommune i sin udtalelse til ministeriet har beklaget forløbet på Plejecenter Amaliehaven, og at kommunen i øvrigt har oplyst, at der ik-

ke findes andre kommunale plejecentre i kommunen, hvor et tilsvarende forløb har fundet sted.

Ministeriet har endvidere konstateret, at Sønderborg Kommune for at undgå et lignende forløb i fremtiden har truffet foranstaltninger til at sikre, at beboere på kommunens plejecentre får mulighed for at afgive stemme.

Udvalget noterer sig, at Sønderborg Kommune meget har beklaget forløbet på Plejecenter Amaliehaven, og at kommunen har truffet foranstaltninger til at sikre, at dette ikke gentager sig.

12) Ivar Mørch, København, har klaget over europaparlamentsvalget og folkeafstemningen om forslag til lov om en fælles patentdomstol m.v. Økonomi- og Indenrigsministeriet har ved oversendelsen af klagerne til Folketinget udeladt de dele, som indeholder oplysninger af personfølsom karakter, og som efter det af ministeriet oplyste i øvrigt ikke har noget at gøre med valget/folkeafstemningen.

Ivar Mørch har efter det oplyste den 23. maj 2014 forgæves ønsket at afgive brevstemme på et afstemningssted ved Amagercentret, Københavns Kommune, og han har i den forbindelse oplevet problemer med registrering på afstemningsstedet. Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det ikke står klart for ministeriet, hvad der nærmere klages over i den forbindelse. Økonomi- og Indenrigsministeriet har anført, at ministeriet ikke har fundet anledning til at høre Københavns Kommune i anledning af klagerne, og at ministeriet ikke har øvrige bemærkninger til klagerne.

Udvalget tager det af Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

13) Miriam Wüst, København, har klaget over Københavns Kommune. Miriam Wüst har oplyst, at hun blev afvist ved valgstedet, og at hun åbenbart var blevet slettet fra valglisten. Derudover har Miriam Wüst oplyst, at hun har boet i Danmark i 10 år, og at hun har deltaget i de europaparlamentsvalg og kommunalvalg, som hun har kunnet komme til. Miriam Wüst har endvidere oplyst, at hun – da hun inden valget ikke havde modtaget valgkort til europaparlamentsvalget – ringede til borgerservice, hvor hun fik at vide, at det nok bare var forsinket.

Københavns Kommune har i anledning af klagen oplyst, at Miriam Wüst ikke havde valgkort med, hvorfor hun blev henvist til at kontakte valgstedets oplysningsbord. Oplysningsbordet konstaterede, at Miriam Wüst ikke var optaget på valglisten, og henviste hende derfor til Folkeregisteret, der ligeledes var til stede på dette valgsted. Folkeregisteret oplyste, at Miriam Wüst i CPR-registeret ikke var registreret som havende valgret.

Københavns Kommune har endvidere oplyst, at Folkeregisteret på baggrund af Miriam Wüsts oplysning om at have haft stemmeret i 2009 henvendte sig til CPR-kontoret. CPR-kontoret oplyste, at de ikke havde oplysninger om, at Miriam Wüst tidligere har haft valgret til europaparlamentsvalg.

Københavns Kommune har anført, at kommunen således ikke havde mulighed for at optage Miriam Wüst på valglisten på selve valgdagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af § 3, stk. 1, nr. 3, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, at valgret til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol. Det følger endvidere af lovens § 14 a, stk. 1, 1. pkt., at personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 3, optages efter anmodning på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister.

Af § 15 i bekendtgørelse om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 af personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union og er bopælsregistreret i CPR (bekendtgørelse nr. 89 af 23. januar 2014) fremgår, at Økonomi- og Indenrigsministeriet sender underretning til herboende EU-borgere, der ikke var optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2009, om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelsen af retten til at stemme i Danmark. Underretningen sendes til personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, og som mandag den 24. februar 2014 er registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i en kommune i Danmark samt vil være fyldt 18 år senest på valgdagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet i overensstemmelse hermed den 28. februar 2014 udsendte underretning til den i § 15 nævnte personkreds, hvori ministeriet oplyste de pågældende om, hvor de kunne hente det ansøgningsskema, de skulle benytte ved ansøgning om optagelse på valglisten, samt oplysninger om frist for indgivelse af ansøgning om optagelse på valglisten. Underretningen indeholdt endvidere oplysninger om relevant kontaktinformation til Økonomi- og Indenrigsministeriet og henviste til ministeriets hjemmeside valg.oim.dk for yderligere information.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i den forbindelse bemærket, at CPR-administrationen har bekræftet, at underretningen fra ministeriet er blevet fremsendt til den adresse, som Miriam Wüst er bopælsregistreret under i Det Centrale Personregister.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere bemærket, at underretningen fra ministeriet ikke er kommet retur til ministeriet.

Ministeriet har afslutningsvis oplyst, at kommunens udtalelse ikke i øvrigt giver ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Københavns Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriets oplyste til efterretning.

14) Stephanie Heinecke, Odense, har klaget over, at hun ikke fik lov til at afgive stemme. Stephanie Heinecke har endvidere klaget over, at man som EU-borger skal ansøge om at blive optaget på valglisten. Stephanie Heinecke har oplyst, at hun er tysk statsborger, og at hun har boet i Danmark siden 2006.

Odense Kommune har i anledning af klagen oplyst, at Odense Kommunes Folkeregister har foretaget en søgning af vælgeren i CPR-registeret. Det blev i den forbindelse konstateret, at vælgeren ikke var optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 25. maj 2014, ligesom det blev konstateret, at vælgeren ikke har været optaget på valglisten ved tidligere valg til Europa-Parlamentet. Odense Kommune har derudover oplyst, at vælgeren således selv skulle have søgt om optagelse på valglisten på baggrund af brev udsendt fra Økonomi- og Indenrigsministeriet. Odense Kommune har anført, at kommunen ikke er bekendt med, hvorvidt vælgeren har modtaget et sådant brev fra ministeriet.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af § 3, stk. 1, nr. 3, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, at valgret til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol. Det følger endvidere af lovens § 14 a, stk. 1, 1. pkt., at personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 3, optages efter anmodning på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister.

Af § 15 i bekendtgørelse om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 af personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union og er bopælsregistreret i CPR (bekendtgørelse nr. 89 af 23. januar 2014) fremgår, at Økonomi- og Indenrigsministeriet sender underretning til herboende EU-borgere, der ikke var optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2009, om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelsen af retten til at stemme i Danmark. Underretningen sendes til personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, og som mandag den 24. februar 2014 er registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i en kommune i Danmark samt vil være fyldt 18 år senest på valgdagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet i overensstemmelse hermed den 28. februar 2014 udsendte underretning til den i § 15 nævnte personkreds, hvori ministeriet oplyste de pågældende om, hvor de kunne hente det ansøgningsskema, de skulle benytte ved ansøgning om optagelse på valglisten, samt oplysninger om frist for indgivelse af ansøgning om optagelse på valglisten. Underretningen indeholdt endvidere oplysninger om relevant kontaktinformation til Økonomi- og Indenrigsministeriet og henviste til ministeriets hjemmeside valg.oim.dk for yderligere information.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i den forbindelse bemærket, at CPR-administrationen har bekræftet, at underretningen fra ministeriet er blevet fremsendt til den adresse, som Stephanie Heinecke er bopælsregistreret under i Det Centrale Personregister.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere bemærket, at underretningen fra ministeriet ikke er kommet retur til ministeriet.

Ministeriet har afslutningsvis oplyst, at kommunens udtalelse ikke i øvrigt giver ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Odense Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriets optik til efterretning.

15) Amanda Rosalie Shaffer har klaget over Fredensborg Kommune, idet hun ikke fik lov til at afgive stemme ved europaparlamentsvalget og folkeafstemningen om forslag til lov om en fælles patentdomstol m.v. Amanda Rosalie Shaffer har i sin klage oplyst, at hun er studerende og SU-modtager i Barcelona og EU-borger med dansk permanent opholdstilladelse.

Fredensborg Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet bl.a. oplyst, at Amanda Rosalie Shaffer i Folkeregisteret er registreret som statsborger i USA, at hun er udrejst til USA den 31. august 2012, og at hun er registreret med bopæl i Barcelona, Spanien. Det er på den baggrund kommunens opfattelse, at Amanda Rosalie Shaffer ikke opfylder betingelserne for at have valgret til de to valg den 25. maj 2014. Kommunen har i sin udtalelse til Økonomi- og Indenrigsministeriet henvist til europaparlamentsvalglovens § 3, grundlovens § 29 og folkeingsvalglovens § 1.

Fredensborg Kommune har supplerende oplyst, at kommunen på valgdagen på valgstedet lod Amanda Rosalie Shaffer få telefonisk kontakt til en medarbejder i kommunens folkeregister, som forklarede betingelserne for valgret efter ovennævnte bestemmelser.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af § 96, stk. 1, i lov om valg til Folketinget, at enhver, der har valgret til Folketinget og er optaget på valglisten, har ret til at deltage i folkeafstemninger. Det følger af samme lovs § 1, at det er en betingelse for valgret til Folketinget, at man har dansk indfødsret.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere oplyst, at det følger af europaparlamentsvalgloven, at det er en betingelse for valgret til Europa-Parlamentet, at vedkommende på valgdagen har valgret til Folketinget, jf. lovens § 3, stk. 1, nr. 1, har dansk indfødsret og fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater af Den Europæiske Union, jf. lovens § 3, stk. 1, nr. 2, eller er statsborger i en af de øvrige medlemsstater af Den Europæiske Union og har fast bopæl i Danmark, jf. lovens § 3, stk. 1, nr. 3.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet har noteret sig Fredensborg Kommunes oplysninger om, at Amanda Rosalie Shaffer er amerikansk statsborger og udrejst til USA, og at kommunens udtalelse giver ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Fredensborg Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

16) Bernardus J. Van Gorp, Assens, har klaget over Assens Kommune, idet Bernardus J. Van Gorps tre børn, som alle er fyldt 18 år, ikke har modtaget valgkort til europaparlamentsvalget den 25. maj 2014.

Assens Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at Bernardus J. Van Gorp og hans børn er nederlandske statsborgere og er indrejst i Assens Kommune den 1. januar 2004. Ingen af børnene var på daværende tidspunkt myndige.

Kommunen har endvidere oplyst, at Bernardus J. Van Gorps børn ikke er registreret til at have valgret i CPR, og at kommunen ikke ses at have modtaget anmodning om optagelse på valglisten fra de pågældende. Kommunen har ydermere oplyst, at de pågældende ikke var optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2009.

Assens Kommune har i øvrigt bemærket, at Bernardus J. Van Gorps børn alle var bopælsregistreret i CPR pr. 24. februar 2014, hvorfor Økonomi- og Indenrigsministeriet må forventes at have udsendt orientering om mulighed for optagelse på valglisten.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger europaparlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, at valgret til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol. Det følger endvidere af lovens § 14 a, stk. 1, 1. pkt., at personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 3, optages efter anmodning på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister.

Af § 15 i bekendtgørelse om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 af personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union og er bopælsregistreret i CPR (bekendtgørelse nr. 89 af 23. januar 2014) fremgår, at Økonomi- og Indenrigsministeriet sender underretning til herboende EU-borgere, der ikke var optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2009, om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelsen af retten til at stemme i Danmark. Underretningen sendes til personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, og som mandag den 24. februar 2014 er registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i en kommune i Danmark samt vil være fyldt 18 år senest på valgdagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet den 28. februar 2014 udsendte underretning til den i § 15 nævnte personkreds, hvori ministeriet oplyste de pågældende om, hvor de kunne hente det ansøgningsskema, de skulle benytte ved ansøgning om optagelse på valglisten, samt oplysninger om frist for indgivelse af ansøgning om optagelse på valglisten. Underretningen indeholdt endvidere oplysninger om relevant kontaktinformation til Økonomi- og Indenrigsministeriet og henviste til ministeriets hjemmeside valg.oim.dk for yderligere information.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet i overensstemmelse hermed på baggrund af valgklagen har taget kontakt til CPR-administrationen, der har oplyst, at underretningerne fra ministeriet ved en fejl ikke er blevet fremsendt til Bernardus J. Van Gorps tre børn.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i forlængelse heraf oplyst, at ministeriet har gennemgået udtrækket og kan konstatere, at årsagen til, at Bernardus J. Van Gorps tre børn ikke er blevet udtrukket, er, at der er sket en manuel fejl. Ministeriet har beklaget den opståede fejl og bemærket, at der vil blive sørget for ekstra kvalitetssikring af udtrækkene fremover, herunder med henblik på at den konstaterede fejl ikke opstår igen.

Assens Kommunes udtalelse har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget har noteret sig Økonomi- og Indenrigsministeriets beklagelse af, at Bernardus J. Van Gorps tre børn på grund af en manuel fejl ikke har fået tilsendt de relevante underretninger fra ministeriet om valget til europaparlamentsvalget. Udvalget tager til efterretning, at ministeriet har oplyst, at der fremover vil blive sørget for ekstra kvalitetssikring, med henblik på at sådanne fejl ikke sker igen.

17) Aura Steffen-Hansen, København, har klaget over Københavns Kommune i forbindelse med afholdelse af europaparlamentsvalget den 25. maj 2014. Hun har oplyst, at hun er rumænsk statsborger og har været bosiddende i Danmark siden 2008. Hun har derudover oplyst, at hun modtog valgkort forud for europaparlamentsvalget i 2009 og stemte til dette valg. Da hun ikke modtog valgkort forud for europaparlamentsvalget den 25. maj 2014, kontaktede hun Folkeregisteret, der henviste hende til Borgerservice, der oplyste, at hun ikke stod på valglisten til europaparlamentsvalget og derfor ikke kunne afgive stemme til valget. Aura Steffen-Hansen har derudover anført, at hun ikke har modtaget et brev om valgproceduren.

Københavns Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at Aura Steffen-Hansen har været bopælsregistreret i Københavns Kommune siden indrejsen den 28. oktober 2008. Københavns Kommune har videre oplyst, at det ved opslag i CPR og valgnøglen kan konstateres, at Aura Steffen-Hansen ikke er optaget på valglisten i 2014, og at der ikke findes oplysninger om forudgående valget i historikken i systemerne. Ydermere findes der ikke oplysninger hos Københavns Folkeregister om, hvorvidt hun har modtaget et valgkort ved valget i 2009.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af § 3, stk. 1, nr. 3, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, at valget til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der har opnået alderen for valget til Folketinget og har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol. Det følger endvidere af lovens § 14 a, stk. 1, 1. pkt., at personer, der har valget efter § 3, stk. 1, nr. 3, optages efter anmodning på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i CPR.

Af § 15 i bekendtgørelse om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 af personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union og er bopælsregistreret i CPR (bekendtgørelse

nr. 89 af 23. januar 2014) fremgår, at Økonomi- og Indenrigsministeriet sender underretning til herboende EU-borgere, der ikke var optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2009, om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelsen af retten til at stemme i Danmark. Underretningen sendes til personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, og som mandag den 24. februar 2014 er registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i en kommune i Danmark samt vil være fyldt 18 år senest på valgdagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet i overensstemmelse hermed den 28. februar 2014 udsendte underretning til den i § 15 nævnte personkreds, hvori ministeriet oplyste de pågældende om, hvor de kunne hente det ansøgningsskema, de skulle benytte ved ansøgning om optagelse på valglisten, samt oplysninger om frist for indgivelse af ansøgning om optagelse på valglisten. Underretningen indeholdt endvidere oplysninger om relevant kontaktførelse til Økonomi- og Indenrigsministeriet og henviste til ministeriets hjemmeside www.valg.oim.dk for yderligere information.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærket, at CPR-administrationen har bekræftet, at underretningen fra ministeriet er blevet fremsendt til den adresse, som Aura Steffen-Hansen er bopælsregistreret under i CPR, og at underretningen fra ministeriet ikke er kommet retur til ministeriet.

Kommunens oplysninger i sagen har i øvrigt ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget noterer sig Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger til klagen, og udvalget har herefter ikke yderligere at bemærke til klagen.

18) Irene Reiter Nielsen har klaget over Sønderborg Kommune i forbindelse med afholdelse af europaparlamentsvalget den 25. maj 2014. Irene Reiter Nielsen har konkret klaget over en valgtilforordnet, der efter hendes opfattelse på valgstedet opførte sig meget uprofessionelt.

Irene Reiter Nielsen har oplyst, at hun har været formand for en friskole, der for cirka 4 år siden havde været nødt til at opsiges samarbejdet med tre familier. Den valgtilforordnede, hun har klaget over, var i familie med den ene af de tre familier. Da Irene Reiter Niensens niece på valgdagen mødte op på valgstedet for at afgive stemme, blev hun af den valgtilforordnede omtalt højlydt som »[...] hun er niece til »hende, der smider børn ud af skolen«.« Dette havde ifølge Irene Reiter Nielsen været meget ubehageligt for niesen.

Sønderborg Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at valgklagen var med på valgbestyrelsesmødet den 26. maj 2014, hvor Tage Petersen, Venstre, orienterede om klagen.

Kommunen har endvidere over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at den valgtilforordnede, som klagen vedrører, var blevet udpeget af Venstre, hvorfor formanden for Venstre i Sønderborg har drøftet episoden med den valgtilforordnede og gjort det klart for ham, at det ikke skal ske igen, og at det ikke var korrekt opførelse på valgstedet.

Sønderborg Kommune har på den baggrund ikke foretaget sig yderligere i sagen.

Kommunens udtalelse har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget har noteret sig det af Sønderborg Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste.

19) Christoph Martin Lykkegaard har klaget over Københavns Kommune, idet han ikke fik lov til at afgive stemme til europaparlamentsvalget den 25. maj 2014. Christoph Martin Lykkegaard har i klagen anført, at han allerede var bosat i Danmark i 2009 og stemte ved sidste europaparlamentsvalg, hvorfor han automatisk burde være overført til den nye valgliste. Derudover har Christoph Martin Lykkegaard oplyst, at han ikke har fået postkort fra ministeriet om, at han var på valglisten, eller om, at han skulle ansøge om optagelse på valglisten.

Københavns Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at Københavns Folkeregister ved opslag i CPR-registeret og valgnøglen har konstateret, at Christoph Martin Lykkegaard ikke er optaget på valglisten i 2014, og at der ikke findes oplysninger om forudgående valgret i historikken i systemerne. Folkeregisteret har i øvrigt ved gennemgangen af modtagne ansøgninger kunnet konstatere, at der hverken i 2009 eller i 2014 er modtaget ansøgning om optagelse på valglisten fra pågældende.

Københavns Kommune har endvidere over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at Folkeregisteret den 28. maj 2014 tog telefonisk kontakt til Christoph Martin Lykkegaard for yderligere oplysninger i sagen. Her oplyste Christoph Martin Lykkegaard ifølge kommunen, at han hverken i 2009 eller i 2014 havde modtaget informationsbrev fra Indenrigsministeriet om valgret. Derudover oplyste han ifølge kommunen, at han hverken i 2009 eller 2014 har ansøgt om optagelse på valglisten eller modtaget valgkort. Ydermere oplyste Christoph Martin Lykkegaard ifølge kommunen, at han i 2009 afgav stemme ved Københavns Borgerservicecenter på Amager.

Københavns Kommune har over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at kommunen på denne baggrund antager, at Christoph Martin Lykkegaard i 2009 har afgivet brevstemme uden at være optaget på valglisten. Borgerservice modtager ifølge kommunens udtalelse alle indgivne brevstemmer og får derfor først senere kendskab til, hvorvidt EU-borgere, der har afgivet brevstemme, er optaget på valglisten.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af § 3, stk. 1, nr. 3, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, at valgret til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol. Det følger endvidere af lovens § 14 a, stk. 1, 1. pkt., at personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 3, optages efter anmod-

ning på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister.

Af § 15 i bekendtgørelse om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 af personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union og er bopælsregistreret i CPR (bekendtgørelse nr. 89 af 23. januar 2014) fremgår, at Økonomi- og Indenrigsministeriet sender underretning til herboende EU-borgere, der ikke var optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2009, om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelsen af retten til at stemme i Danmark. Underretningen sendes til personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, og som mandag den 24. februar 2014 er registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i en kommune i Danmark samt vil være fyldt 18 år senest på valgdagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet i overensstemmelse hermed den 28. februar 2014 udsendte underretning til den i § 15 nævnte personkreds, hvori ministeriet oplyste de pågældende om, hvor de kunne hente det ansøgningsskema, de skulle benytte ved ansøgning om optagelse på valglisten, samt oplysninger om frist for indgivelse af ansøgning om optagelse på valglisten. Underretningen indeholdt endvidere oplysninger om relevant kontaktinformation til Økonomi- og Indenrigsministeriet og henviste til ministeriets hjemmeside valg.oim.dk for yderligere information.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har bemærket, at CPR-administrationen har bekræftet, at underretningen fra ministeriet er blevet fremsendt til den adresse, som Christoph Martin Lykkegaard er bopælsregistreret under i Det Centrale Personregister.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere bemærket, at underretningen fra ministeriet ikke er kommet retur til ministeriet.

Kommunens udtalelse har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Københavns Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

20) Mihaela Nielsen, Egedal, har klaget over, at hun ikke er blevet optaget på valglisten til valg til Europa-Parlamentet den 25. maj 2014. Det fremgår af klagen, at Mihaela Nielsen er EU-borger og bosat i Danmark.

Egedal Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at valgsekretæren på valgstedet ekspederede Mihaela Nielsen og i den forbindelse konstaterede, at hun ikke var optaget på valglisten. Dette blev bekræftet ved en opringning til Folkeregisteret. Egedal Kommune har endvidere oplyst, at kommunen formoder, at Mihaela Nielsen ikke har anmodet om optagelse på valglisten.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af § 3, stk. 1, nr. 3, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, at valgret til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der har opnået al-

deren for valget til Folketinget og har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol. Det følger endvidere af lovens § 14 a, stk. 1, 1. pkt., at personer, der har valget efter § 3, stk. 1, nr. 3, optages efter anmodning på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister.

Af § 15 i bekendtgørelse om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 af personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union og er bopælsregistreret i CPR (bekendtgørelse nr. 89 af 23. januar 2014) fremgår, at ministeriet sender underretning til herboende EU-borgere, der ikke var optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2009, om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelsen af retten til at stemme i Danmark. Underretningen sendes til personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, og som mandag den 24. februar 2014 er registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i en kommune i Danmark samt vil være fyldt 18 år senest på valgdagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet i overensstemmelse hermed den 28. februar 2014 udsendte underretning til den i § 15 nævnte personkreds, hvori ministeriet oplyste de pågældende om, hvor de kunne hente det ansøgningsskema, de skulle benytte ved ansøgning om optagelse på valglisten, samt oplysninger om frist for indgivelse af ansøgning om optagelse på valglisten. Underretningen indeholdt endvidere oplysninger om relevant kontaktfinformation til Økonomi- og Indenrigsministeriet og henviste til ministeriets hjemmeside valg.oim.dk for yderligere information.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at CPR-administrationen har bekræftet, at underretningen fra ministeriet er blevet fremsendt til den adresse, som Mihaela Nielsen er bopælsregistreret under i Det Centrale Personregister.

Ministeriet har endelig oplyst, at underretningen fra ministeriet ikke er kommet retur til ministeriet.

Kommunens udtalelse har ikke i øvrigt givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Økonomi- og Indenrigsministeriet og Egedal Kommune oplyste til efterretning.

21) Andrea Anita Andersen, Viborg, har klaget over, at der var kønsbetegnelser på valgkortene til europaparlamentsvalget og folkeafstemningen om forslag til lov om en fælles patentdomstol m.v.

Viborg Kommune har i forbindelse med videresendelse af klagen til Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at kommunen har benyttet KMD's standardløsning i forhold til udfærdigelsen af valgkort, hvor der ud over vælgerens navn automatisk tilføjes angivelse af vælgerens køn med betegnelsen hr. eller fr.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det fremgår af kommunens korrespondance med Andrea Anita Andersen, at kommunen bl.a. har oplyst hende om, at kommunen udskriver valgkort på baggrund af oplysningerne i CPR, og at kommunen derfor ikke har mulighed for at angive en

kønsbetegnelse på valgkortet, der afviger fra oplysningerne herom i CPR.

Ministeriet har endvidere oplyst, at det følger af § 15, stk. 1, 1. pkt., i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet og § 96, stk. 2, 1. pkt., jf. § 20, 1. pkt., i lov om valg til Folketinget, at kommunalbestyrelsen skal udsende valgkort til de vælgere, der er opført på valglisten og registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i kommunen. Valgkortet skal indeholde oplysninger om vælgerens navn og adresse, nummer på valglisten samt om afstemningsstedets beliggenhed og dag og tid for afstemningen, jf. § 15, stk. 1, sidste pkt., i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet og § 20, sidste pkt., i lov om valg til Folketinget.

Der er således efter valglovgivningen ikke noget krav om, at valgkortene skal indeholde oplysninger om vælgerens køn.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet har noteret sig kommunens oplysninger, herunder om udskrift af valgkort på baggrund af oplysningerne i CPR og kommunens benyttelse af KMD's standardløsning, der indebærer en automatisk tilføjelse på valgkortet af vælgerens køn med betegnelsen hr. eller fr. Kommunens oplysninger har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Økonomi- og Indenrigsministeriet og Viborg Kommune oplyste til efterretning.

22) Scott C. Chase, Aalborg, har klaget over Økonomi- og Indenrigsministeriets information i forbindelse med EU-borgeres mulighed for at blive optaget på valglisten i forbindelse med valg til Europa-Parlamentet. Det fremgår af klagen, at Scott C. Chase er britisk statsborger, at han stemte i Storbritannien ved valget til Europa-Parlamentet i 2009, og at han flyttede til Aalborg i august 2009 og stemte i Danmark ved kommunal- og regionsvalgene i 2009 og 2013.

Scott C. Chase har over for ministeriet oplyst, at han finder det uhensigtsmæssigt, at EU-borgere, som tidligere har stemt ved kommunal- og regionsvalg, tillige skal registrere sig i forbindelse med valg til Europa-Parlamentet.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af artikel 9 (1) i Rådets direktiv 93/109/EF om fastsættelse af de nærmere regler for valget og valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere (EFT nr. C 329 af 6. december 1993), at medlemsstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger til, at de EF-vælgere, der har tilkendegivet ønske herom, kan blive optaget på valglisten.

Ministeriet har endvidere oplyst, at det følger af § 3, stk. 1, nr. 3, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, at valget til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der har opnået alderen for valget til Folketinget og har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol. Det følger endvidere af lovens § 14 a, stk. 1, 1. pkt., at personer, der har valget efter § 3, stk. 1, nr. 3, optages efter anmodning på valglisten i den

kommune, hvor de er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister.

Af § 15 i bekendtgørelse om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 af personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union og er bopælsregistreret i CPR (bekendtgørelse nr. 89 af 23. januar 2014) fremgår, at ministeriet sender underretning til herboende EU-borgere, der ikke er optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2009, om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelsen af retten til at stemme i Danmark. Underretningen sendes til personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, og som mandag den 24. februar 2014 er registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i en kommune i Danmark samt vil være fyldt 18 år senest på valgdagen.

Økonomi- og indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet i overensstemmelse hermed den 28. februar 2014 udsendte breve til den i § 15 nævnte personkreds, hvori ministeriet oplyste de pågældende om, at de, såfremt de ønskede at blive optaget på valglisten, skulle søge om optagelse herpå, hvor de kunne hente det ansøgningsskema, de skulle benytte ved ansøgning herom, samt oplysninger om frist for indgivelse af ansøgning om optagelse på valglisten. Brevet indeholdt endvidere oplysninger om relevant kontaktinformation til Økonomi- og Indenrigsministeriet og henviste endvidere til ministeriets hjemmeside valg.oim.dk for yderligere information.

Ministeriet har oplyst, at brevet af 28. februar 2014 var udfærdiget på både dansk og engelsk, ligesom ministeriets hjemmeside indeholder information på både dansk og engelsk og en række andre sprog.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ikke haft yderligere bemærkninger til klagen.

Udvalget tager det af Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

23) Kirsten Madsen og Ove Rohrberg Madsen har klaget over Københavns Kommune i forbindelse med afholdelse af europaparlamentsvalget og folkeafstemningen om en fælles patentdomstol m.v., da Ove Rohrberg Madsen blev afvist fra at afgive stemme ved begge valg og Kirsten Madsen blev afvist fra at afgive stemme til folkeafstemningen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det fremgår af tre breve fra Københavns Kommune, at Kirsten Madsens og Ove Rohrberg Madsens ansøgninger om optagelse på valglisten til europaparlamentsvalget den 25. maj 2014 er blevet imødekommet den 20. marts 2014. Af det tredje brev dateret den 25. maj 2014 fremgår, at Kirsten Madsen er optaget på valglisten til europaparlamentsvalget gældende fra den 6. maj 2009, men hun er ikke optaget på valglisten til folkeafstemningen. Det fremgår derudover, at Ove Rohrberg Madsen er registreret med et nej til europaparlamentsvalget indsat fra Indenrigsministeriets CPR-kontor, hvorfor Ove Rohrberg Madsen blev afvist fra at afgive stemme til europaparlamentsvalget.

På baggrund af oplysningen om, at Ove Rohrberg Madsen var registreret med et nej til europaparlamentsvalget fra In-

denrigsministeriets CPR-kontor, kontaktede Økonomi- og Indenrigsministeriet ifølge det oplyste CPR-kontoret for afklaring heraf. CPR-kontoret bekræftede, at CPR-kontoret havde registreret et nej til europaparlamentsvalget, for så vidt angår Ove Rohrberg Madsen i CPR, og oplyste, at dette skyldtes, at CPR-kontoret havde modtaget en meddelelse fra Spanien om, at Ove Rohrberg Madsen havde anmodet om at blive optaget på valglisten i Spanien.

Københavns Kommune har oplyst, at Kirsten Madsen og Ove Rohrberg Madsen har været bosiddende i Spanien siden 1992, og at Kirsten Madsen og Ove Rohrberg Madsen den 25. maj 2014 mødte op på Københavns Rådhus for at afgive deres stemme til europaparlamentsvalget og folkeafstemningen. Københavns Kommune bemærkede i denne forbindelse, at hverken Kirsten Madsen eller Ove Rohrberg Madsen var stemmeberettiget til folkeafstemningen, idet de ikke længere er bosiddende i Danmark, jf. § 1 i lov om valg til Folketinget.

Københavns Kommune har endvidere oplyst, at det fremgår af Folkeregisteret, at parret forud for valget havde ansøgt om optagelse på valglisten til europaparlamentsvalget, og at ansøgningerne blev imødekommet ved brev af 20. marts 2014. Folkeregisteret konstaterede imidlertid ved opslag i CPR-registeret og valgnøglen, at Ove Rohrberg Madsen ved Økonomi- og Indenrigsministeriets foranstaltning ikke længere stod opført på valglisten.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af § 96 i lov om valg til Folketinget, at enhver, der har valget til Folketinget og er optaget på valglisten, har ret til at deltage i folkeafstemninger. Det følger af samme lovs § 1, at valget til Folketinget har enhver, som har dansk indfødsret, er fyldt 18 år og har fast bopæl i riget. Kirsten Madsen og Ove Rohrberg Madsen har været bosiddende i Spanien siden 1992, hvorfor de ikke opfylder kravet om fast bopæl i riget.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endelig oplyst, at det følger af lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, at valget til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen har dansk indfødsret og fast bopæl i en af de øvrige medlemsstater af Den Europæiske Union, jf. § 3, stk. 1, nr. 2. Det følger endvidere af § 5, stk. 1, i samme lov, at ingen vælger må afgive stemme både ved valget i Danmark og i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union. Ydermere følger det af § 14, stk. 4, jf. stk. 3, at personer, der har valget efter § 3, stk. 1, nr. 2, og som er optaget på valglisten, skal slettes af valglisten, såfremt økonomi- og indenrigsministeren modtager underretning om, at den pågældende er optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har noteret sig oplysningerne om, at Ove Rohrberg Madsen har søgt om optagelse på valglisten i Spanien, og kommunens udtalelse har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

24) Erik Gustavsson, Fjerritslev, har klaget over, at han ikke er blevet optaget på valglisten til valg til Europa-Parlamentet, og over Jammerbugt Kommunes vejledning i forbindelse hermed. Det fremgår af klagen, at Erik Gustavsson er svensk statsborger og bosat i Danmark.

Jammerbugt Kommune har oplyst, at Erik Gustavsson ikke har fremsendt den korrekte blanket med anmodning om optagelse på valglisten til kommunen. Jammerbugt Kommune har endvidere oplyst, at kommunen ved en fejl ikke har besvaret en e-mail fra Erik Gustavsson, hvori Erik Gustavsson har spurgt til proceduren for optagelse på valglisten, ligesom kommunen har oplyst, at kommunen flere gange har forsøgt at ringe til Erik Gustavsson uden at opnå kontakt. Endelig har Jammerbugt Kommune beklaget, at kommunen ikke har vejledt Erik Gustavsson tilstrækkeligt, og tilkendegivet, at kommunen vil foretage en gennemgang af sine procedurer i forbindelse med valg med henblik på at forebygge, at en lignende situation opstår.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af § 3, stk. 1, nr. 3, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, at valget til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der har opnået alderen for valget til Folketinget og har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol. Det følger endvidere af lovens § 14 a, stk. 1, 1. pkt., at personer, der har valget efter § 3, stk. 1, nr. 3, optages efter anmodning på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister.

Af § 15 i bekendtgørelse om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 af personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union og er bopælsregistreret i CPR (bekendtgørelse nr. 89 af 23. januar 2014) fremgår, at Økonomi- og Indenrigsministeriet sender underretning til herboende EU-borgere, der ikke er optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2009, om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelsen af retten til at stemme i Danmark. Underretningen sendes til personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, og som mandag den 24. februar 2014 er registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i en kommune i Danmark samt vil være fyldt 18 år senest på valgdagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet i overensstemmelse hermed den 28. februar 2014 udsendte breve til den i § 15 nævnte personkreds, hvori ministeriet oplyste de pågældende om, hvor de kunne hente det ansøgningsskema, de skulle benytte ved ansøgning om optagelse på valglisten, samt oplysninger om frist for indgivelse af ansøgning om optagelse på valglisten. Underretningen indeholdt endvidere oplysninger om relevant kontaktinformation til Økonomi- og Indenrigsministeriet og henviste til ministeriets hjemmeside valg.oim.dk for yderligere information.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har noteret sig, at Jammerbugt Kommune har oplyst, at kommunen vil gennemgå sine procedurer i forbindelse med valg, og har herefter ingen bemærkninger.

Udvalget har i lighed med Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig Jammerbugt Kommunes tilkendegivelse om, at kommunen vil foretage en gennemgang af sine procedurer i forbindelse med valg med henblik på at forebygge, at en lignende situation opstår. Udvalget har herefter ikke yderligere bemærkninger til klagen.

25) Erling Christiansen, København, har klaget over, at NN ikke har fået tilbudt hjælp fra Københavns Kommune til at stemme ved valg til Europa-Parlamentet og folkeafstemning om forslag til om en fælles patentdomstol m.v. i eget hjem, idet hun ikke var i stand til selv at komme til afstemningsstedet. Det fremgår af sagen, at NN modtager hjemmepleje.

Københavns Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at kommunens borgerservice den 13. marts 2014 afholdt informationsmøde med kommunens sundhedsforvaltning med henblik på formidling af kontaktinformation til kommunale og private plejehjemsledere. Den 8. april 2014 fremsendte kommunen endvidere e-mail til bl.a. lederen for det område, hvori NN bor. E-mailen indeholdt information om hjemmeplejens muligheder for at bistå i forbindelse med eventuel afstemning i hjemmet samt anmodningsblanketter til brug for ansøgning om at afgive stemme i hjemmet.

Københavns Kommune har tillige oplyst, at hjemmeplejen i det område, hvor NN bor, har oplyst, at der er tale om en beklagelig fejl, såfremt NN ikke er blevet tilbudt at ansøge om at stemme i eget hjem.

Københavns Kommune har endvidere oplyst, at kommunen har besøgt og indhentet stemmer på 55 plejehjem og har modtaget 473 ansøgninger om at stemme i eget hjem.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at for så vidt angår folkeafstemninger, følger det af folketingsvalglovens § 54, stk. 4, jf. § 100, stk. 1, at vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet, kan brevstemme i hjemmet, medmindre de har mulighed for at stemme i en af de institutioner, boformer m.v., der er nævnt i lovens § 54, stk. 2. Anmodning om at brevstemme i hjemmet skal indgives senest kl. 18 12 dage før valgdagen. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte en senere frist for indgivelsen af anmodningen om at brevstemme i hjemmet, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen. Anmodningen skal indgives til opholdskommunen.

Det følger af § 26, stk. 1, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, at folketingsvalglovens § 54, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse ved valg til Europa-Parlamentet.

I § 3 i bekendtgørelse nr. 128 af 19. februar 2009 om brevstemmeafgivning i vælgernes hjem er der fastsat nærmere regler om kommunalbestyrelsens opgaver vedrørende forberedelse og gennemførelse af brevstemmeafgivning i vælgernes hjem. Af denne bestemmelse fremgår det, at kommunalbestyrelsen gennem annoncering i de stedlige dagblade eller lokalaviser skal sørge for, at vælgerne bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme i hjemmet og om de nærmere betingelser herfor.

Kommunalbestyrelsen skal endvidere sørge for, at vælgere, der modtager personlig og praktisk hjælp m.v. eller hjemmesygepleje, og som må antages at opfylde betingelserne for at stemme i hjemmet, får udleveret et ansøgningsskema af den person, der yder den personlige og praktiske hjælp m.v., eller hjemmesygeplejersken eller en anden aktivt udøvende i hjemmesygeplejerskeordningen, som om fornødent yder vælgeren bistand med at udfylde og indsende skemaet.

Kommunalbestyrelsen skal udpege de personer, der skal fungere som stemmemodtagere, og sørge for, at disse bliver underrettet om tid og adresser for afstemningen. Kommunalbestyrelsen skal endvidere sørge for, at stemmemodtagerne i fornødent omfang bliver vejledt om deres opgaver i forbindelse med gennemførelse af brevstemmeafgivningen.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig, at Københavns Kommune har informeret lederen af plejepersonalet i det område, hvor NN bor, om bl.a. hjemmeplejens muligheder for at bistå i forbindelse med eventuel afstemning i hjemmet, og at Københavns Kommune har oplyst, at der er tale om en beklagelig fejl, såfremt NN ikke er blevet informeret om muligheden for at stemme i eget hjem.

Kommunens oplysninger i sagen har herudover ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget noterer sig i lighed med Økonomi- og Indenrigsministeriet, at Københavns Kommune har oplyst, at der er tale om en beklagelig fejl, såfremt NN ikke er blevet informeret om muligheden for at stemme i eget hjem. Udvalget har herefter ikke yderligere bemærkninger til klagen.

26) Willem van Hees, Næstved, har klaget over, at Barbara Dubiel ikke fik lov til at afgive sin stemme til valg til Europa-Parlamentet. Det fremgår af valgklagen, at Barbara Dubiel er EU-borger, og at Barbara Dubiel er bosiddende i Næstved Kommune.

Næstved Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at Barbara Dubiel på valgdagen henvendte sig til kommunen med henblik på at få udleveret et valgkort, idet Barbara Dubiel ønskede at afgive sin stemme til valg til Europa-Parlamentet. I den forbindelse konstaterede kommunen, at Barbara Dubiel ikke fremgik af valgbogen, hvorefter kommunen kontaktede CPR, som oplyste, at Barbara Dubiel ikke var påført på valglisten. Barbara Dubiel gjorde i den forbindelse opmærksom på, at hendes samlever, som ligeledes er EU-borger, var optaget på valglisten. Ved fornyet henvendelse til CPR kunne kommunen konstatere, at Barbara Dubiels samlever havde søgt om optagelse på valglisten ved et tidligere valg.

Næstved Kommune har endvidere oplyst, at kommunen ikke har modtaget en anmodning fra Barbara Dubiel om at blive optaget på valglisten ved nuværende eller tidligere valg til Europa-Parlamentet.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af § 3, stk. 1, nr. 3, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, at valgret til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen er statsborger i en af de øvrige

medlemsstater i Den Europæiske Union, der har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol. Det følger endvidere af lovens § 14 a, stk. 1, 1. pkt., at personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 3, optages efter anmodning på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i CPR.

Af § 15 i bekendtgørelse nr. 89 af 23. januar 2014 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 af personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union og er bopælsregistreret i CPR, fremgår, at Økonomi- og Indenrigsministeriet sender underretning til herboende EU-borgere, der ikke var optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i 2009, om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelsen af retten til at stemme i Danmark. Underretningen sendes til personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, og som mandag den 24. februar 2014 er registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i en kommune i Danmark samt vil være fyldt 18 år senest på valgdagen.

I overensstemmelse hermed udsendte Økonomi- og Indenrigsministeriet den 28. februar 2014 underretning til den i § 15 nævnte personkreds, hvori ministeriet oplyste de pågældende om, hvor de kunne hente det ansøgningsskema, de skulle benytte ved ansøgning om optagelse på valglisten, samt oplysninger om frist for indgivelse af ansøgning om optagelse på valglisten. Underretningen indeholdt endvidere oplysninger om relevant kontaktinformation til Økonomi- og Indenrigsministeriet og henviste til ministeriets hjemmeside www.valg.oim.dk for yderligere information.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærket, at CPR-administrationen har bekræftet, at underretningen fra ministeriet er blevet fremsendt til den adresse, som Barbara Dubiel er bopælsregistreret under i CPR, og at underretningen fra ministeriet ikke er kommet retur til ministeriet.

Kommunens oplysninger i sagen har i øvrigt ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget noterer sig Økonomi- og Indenrigsministeriets bemærkninger til klagen, og udvalget har herefter ikke yderligere at bemærke til klagen.

27) Lars Bloch, København, har klaget over Københavns Kommune, idet han bl.a. har oplyst, at der ikke var styr på afviklingen af valghandlingen på Islands Brygge Skole, da han mødte op for at stemme omkring kl. 9. Han har endvidere oplyst, at da det elektroniske registreringssystem ikke virkede, var de ansvarlige på valgstedet ikke i stand til at iværksætte manuel registrering af valglisten. Herudover har han oplyst, at vælgere blev udelukket fra at være i valglokalet, og at der efterfølgende opstod ventetid bl.a. som følge af kontroloptælling af stemmesedler og udlevering af stemmesedler til henholdsvis europaparlamentsvalget og folkeafstemningen fra to forskellige valgborde.

Københavns Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at valgsekretæren

på det pågældende afstemningssted har oplyst, at der omkring kl. 7.45 på afstemningsdagen blev konstateret, at systemet til indscanning af vælgere i de digitale valglisten ikke fungerede, og at der straks blev tilkaldt ekstern hjælp. Samtidig forberedte man valgstedet til manuelt valg, således at der blev opstillet ekstra valgborde og gjort klar til manuel registrering af vælgerne.

Kommunen har endvidere oplyst, at valgsekretæren omkring kl. 8.50 fik oplyst, at de digitale valglisten nu virkede, hvorfor man besluttede gå tilbage til valg ved anvendelse af digitale valglisten. Umiddelbart før valgbehandlingen skulle åbne, viste det sig imidlertid, at det tekniske udstyr alligevel ikke virkede, hvorfor man var nødt til at skifte til manuelt valg igen. Dette forårsagede ventetid på omkring 10 minutter, hvilket førte til lange køer i salen, hvorfor nye vælgere blev bedt om at vente i skolegården. Det oplyses, at valgsekretæren ikke er af den opfattelse, at nogen blev nægtet adgang til valglokalet.

Kommunen har herudover oplyst, at for europaparlamentsvalget fungerede de digitale valglisten omkring kl. 9.15, mens det sidste valgbord for folkeafstemningen fungerede digitalt kl. 9.41.

Kommunen har endelig redegjort for, hvordan man har tilrettelagt afholdelse af valgbehandlingen ved brug af digitale valglisten, herunder for undervisning af de ansvarlige på de enkelte valgsteder, supportmuligheder og fall back-procedurer, ligesom kommunen har redegjort for bemanningen og de tilfornordede vælgeres erfaring med opgaverne på det pågældende valgsted.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af § 14, stk. 1, 2. pkt., i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet og § 96, stk. 2, jf. § 19, stk. 3, i folketingsvalgloven, at kommunalbestyrelsen kan beslutte, at der for et eller flere eller alle afstemningsområder i kommunen skal benyttes en elektronisk valgliste.

Af Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9209 af 8. april 2014 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg søndag den 25. maj 2014 fremgår bl.a. følgende i punkt 4.12. om elektronisk valgliste:

»Den elektroniske valgliste skal indeholde de samme oplysninger som valglisten på papir efter den gældende lovgivning og skal rettes og afmærkes samt påføres bemærkninger efter de gældende regler herom. Den elektroniske valgliste kan anvendes til alle de opgaver, som en valgliste i papirudgave bruges til efter gældende lovgivning ved afholdelse af valg. Forskellen vil derfor alene bestå i, at valglisten som udgangspunkt ikke skal foreligge på papir, men alene i elektronisk form, og i, at rettelser og afmærkning af valglisten sker elektronisk, ligesom eventuelle bemærkninger påføres valglisten elektronisk. Af sikkerhedshensyn (systemnedbrud m.v.) skal kommunen til enhver tid kunne udskrive en papirudgave af valglisten for hvert afstemningsområde med de oplysninger, der kræves efter den gældende lovgivning. Det vil være hensigtsmæssigt, at kommunen har udskrevet papirudgaven, inden valgbehandlingen går i gang.

[...]

Beslutter kommunalbestyrelsen at bruge en elektronisk valgliste, skal den træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at valgstyrelserne ved gennemgangen af brevstemmerne og valglisteførerne ved kontrollen af de fremmødte vælgere på valgdagen hurtigt går over til at registrere manuelt på en papirudgave af valglisten, hvis systemet bryder sammen, der sker strømsvigt eller lignende. På samme måde skal kommunalbestyrelsen have truffet de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de manuelle registreringer efterfølgende bliver tastet ind i den elektroniske valgliste, når det elektroniske system er kommet op at køre igen efter et systemnedbrud m.v.«

Tilsvarende fremgår af punkt 4.12. i vejledning nr. 9210 af 8. april 2014 om afholdelse af folkeafstemning søndag den 25. maj 2014 om forslag til lov om en fælles patentdomstol m.v.

Valglovgivningen forudsætter således, at såfremt en kommune vælger elektronisk valgliste, skal der træffes foranstaltninger i tilfælde af systemnedbrud. Kommunen skal således sikre, at der kan stemmes via manuelle lister, og at de manuelle registreringer efterfølgende bliver tastet ind i den elektroniske valgliste.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig kommunens oplysninger om overgangen til manuelt valg, da det digitale system ikke fungerede. Ministeriet har endvidere noteret sig, at kommunen havde foranstaltet undervisning i brugen af digitale valglisten, sørget for mulighed for at tilkalde support ved problemer med de digitale valglisten samt udarbejdet en fall back-procedure.

For så vidt angår udlevering af stemmesedler til henholdsvis europaparlamentsvalget og folkeafstemningen fra to forskellige valgborde, kan ministeriet oplyse, at dette er et krav, som følge af at europaparlamentsvalget og folkeafstemningen skal gennemføres som to adskilte afstemninger, jf. punkt 7 i ministeriets ovennævnte vejledning.

Økonomi- og Indenrigsministeriet kan endvidere oplyse, at det følger af § 25, stk. 1, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. folketingsvalglovens § 45, stk. 4, og folketingsvalglovens § 99, stk. 1, jf. lovens § 45, stk. 4, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der på hvert afstemningssted er truffet de fornødne forberedelser til afstemningen, herunder at valgstyrelserne og de tilfornordede vælgere er gjort bekendt med deres opgaver på valgdagen.

Det fremgår af punkt 7.1.3. i Økonomi- og Indenrigsministeriets ovennævnte vejledninger, at kommunalbestyrelsen skal fastsætte nærmere regler om, hvordan opgaverne på afstemningsstedet skal varetages.

Ministeriet har noteret sig kommunens redegørelse for bl.a. bemanningen på det pågældende valgsted.

Kommunens oplysninger i sagen har ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget noterer sig i lighed med Økonomi- og Indenrigsministeriet, at Københavns Kommune har oplyst, at kommunen havde foranstaltet undervisning i brugen af digitale valglisten, sørget for mulighed for at tilkalde support ved problemer med de digitale valglisten samt udarbejdet en fall

back-procedure, og at kommunen nærmere har redegjort for bemandingen på det pågældende valgsted. Udvalget har herefter ikke yderligere at bemærke til klagen.

28) Marie Lindhardt Johansen, København V, har klaget over Københavns Kommune, idet hendes kæreste, Nikola Ljubicic, der er britisk statsborger, ikke fik lov til at afgive stemme til europaparlamentsvalget. Marie Lindhardt Johansen har i klagen oplyst, at hendes kæreste indtil videre har modtaget valgkort til alle valg, hvor han var stemmeberettiget. Da han ikke modtog valgkort til europaparlamentsvalget den 25. maj 2014, kontaktede Marie Lindhardt Johansen ifølge klagen telefonisk kommunen, der oplyste, at det ikke var noget problem, og at han skulle medbringe billed-id på valgstedet. Marie Lindhardt Johansen har endvidere i klagen oplyst, at det ikke fremgår af Københavns Kommunes hjemmeside www.kk.dk, at man som EU-borger skal registreres for at kunne stemme til europaparlamentsvalget i Danmark.

Københavns Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at det ved opslag i CPR-registeret og valgnøglen har kunnet konstateres, at Nikola Ljubicic ikke er optaget på valglisten i 2014, og at der ikke findes oplysninger i historikken i systemerne om, at han tidligere har haft valgret. Folkeregisteret har ved gennemgangen af modtagne ansøgninger i øvrigt kunnet konstatere, at der hverken i 2009 eller i 2014 er modtaget ansøgning om optagelse på valglisten fra pågældende. Det har ikke været muligt for Folkeregisteret at fastslå, hvorvidt Nikola Ljubicic modtog valgkort ved forudgående valg.

Københavns Kommune har i forhold til kommunens hjemmeside oplyst, at det ikke på denne fremgår, at EU-borgere, der ikke var optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2009, skal søge om at blive optaget på valglisten. Derimod har EU-borgere bosat i Danmark fået meddelelse om optagelse på valglisten fra Økonomi- og Indenrigsministeriet. Københavns Kommune har oplyst, at kommunen fremadrettet vil sørge for, at hjemmesiden indeholder oplysninger om regler for optagelse af EU-borgere på valglisten.

I forhold til den telefoniske samtale, hvor Københavns Kommune havde oplyst, at Nikola Ljubicic kunne stemme uden valgkort og mod forevisning af gyldig legitimation, har Københavns Kommune over for Økonomi- og Indenrigsministeriet anført, at dette er korrekt for vælgere, der er optaget på valglisten. Såfremt der havde været udtrykt tvivl om, hvorvidt Nikola Ljubicic var optaget på valglisten, burde opkaldet ifølge kommunen være blevet viderestillet til Folkeregisteret.

Københavns Kommune har over for Økonomi- og Indenrigsministeriet i forhold til den del af klagen, der vedrører behandlingen på afstemningsstedet, oplyst, at Valgsekretariatet har indhentet oplysninger fra valgsekretæren og valgstyrrerformanden på valgstedet. Valgstyrrerformanden har oplyst, at der opstod forvirring om, hvorvidt Nikola Ljubicic skulle have ansøgt om optagelse på valglisten inden valgdagen. Valgstyrrerformanden har beklaget oplevelsen samt den forvirring og de gener, det har medført Nikola Ljubicic og Marie Lindhardt Johansen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at det følger af § 3, stk. 1, nr. 3, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, at valgret til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol. Det følger endvidere af lovens § 14 a, stk. 1, 1. pkt., at personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 3, optages efter anmodning på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister.

Af § 15 i bekendtgørelse om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalget den 25. maj 2014 af personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union og er bopælsregistreret i CPR (bekendtgørelse nr. 89 af 23. januar 2014) fremgår, at Økonomi- og Indenrigsministeriet sender underretning til herboende EU-borgere, der ikke var optaget på valglisten til Europaparlamentsvalget i 2009, om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelsen af retten til at stemme i Danmark. Underretningen sendes til personer, der er statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, og som mandag den 24. februar 2014 er registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i en kommune i Danmark samt vil være fyldt 18 år senest på valgdagen.

I overensstemmelse hermed udsendte Økonomi- og Indenrigsministeriet den 28. februar 2014 underretning til den i § 15 nævnte personkreds, hvori ministeriet oplyste de pågældende om, hvor de kunne hente det ansøgningsskema, de skulle benytte ved ansøgning om optagelse på valglisten, samt oplysninger om frist for indgivelse af ansøgning om optagelse på valglisten. Underretningen indeholdt endvidere oplysninger om relevant kontaktinformation til Økonomi- og Indenrigsministeriet og henviste til ministeriets hjemmeside valg.oim.dk for yderligere information.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har bemærket, at CPR-administrationen har bekræftet, at underretningen fra ministeriet er blevet fremsendt til den adresse, som Nikola Ljubicic er bopælsregistreret under i Det Centrale Personregister.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere bemærket, at underretningen fra ministeriet ikke er kommet retur til ministeriet.

Kommunens udtalelse har ikke i øvrigt givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Økonomi- og Indenrigsministeriet og Københavns Kommune oplyste til efterretning. Udvalget noterer sig Københavns Kommunes oplysning om, at kommunen fremadrettet vil sørge for, at kommunens hjemmeside indeholder oplysninger om regler for optagelse af EU-borgere på valglisten. Udvalget noterer sig endvidere valgstyrrerformandens beklagelse af Nikola Ljubicic og Marie Lindhardt Johansens oplevelse på valgstedet.

Økonomi- og Indenrigsministeriets beregninger og opgørelser

De af Økonomi- og Indenrigsministeriet foretagne beregninger og opgørelser har ikke givet udvalget anledning til særlige bemærkninger.

Der blev ved valget afgivet i alt 2.332.217 stemmer mod 2.415.568 i 2009, 1.921.541 i 2004 og 2.023.306 i 1999. Stemmeprocenten var 56,32 mod 59,5 i 2009, 47,9 i 2004 og 50,5 i 1999.

Navnene på de kandidater, der har opnået valg, fremgår af bilag 1. Der har ikke over for udvalget været rejst tvivl om de pågældendes valgbarhed.

Navnene på de kandidater, der ikke opnåede valg, fremgår af bilag 2.

Udvalgets konklusion og indstilling

I det foregående har udvalget fremdraget en række enkeltspørgsmål og en række fejl og mangler.

Julie Skovsby (S) nfm. Karen J. Klint (S) Ane Halsboe-Jørgensen (S) Mette Gjerskov (S) Peder Christensen (S)

Christian Friis Bach (RV) Karina Lorentzen Denhardt (SF) Frank Aaen (EL) Pernille Skipper (EL) Peter Christensen (V)

Peter Juel Jensen (V) fmd. Torsten Schack Pedersen (V) Hans Christian Thoning (V) Bent Bøgsted (DF)

Hans Kristian Skibby (DF) Leif Mikkelsen (LA) Mike Legarth (KF)

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Endvidere har udvalget i forbindelse med sit arbejde stillet et spørgsmål, som endnu ikke er besvaret, til økonomi- og indenrigsministeren om en mulig fejl.

Udvalget finder dog anledning til at udtale, at ingen af de nævnte enkeltspørgsmål eller fejl og mangler, ej heller den mulige fejl, som det nævnte spørgsmål omhandler, har været af en sådan karakter, at de må antages at have kunnet influere på valgets gyldighed eller dets resultat.

Udvalget er herefter enig om at afgive følgende:

Indstilling

Folketinget godkender det den 25. maj 2014 afholdte valg af 13 medlemmer til Europa-Parlamentet, de af Økonomi- og Indenrigsministeriet foretagne beregninger og opgørelser af dette valg og de i bilag 1 nævnte kandidater som valgte.

Venstre (V)	47	Det Konservative Folkeparti (KF)	8
Socialdemokratiet (S)	47	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	22	Siumut (SIU)	1
Radikale Venstre (RV)	17	Sambandsflokkurin (SP)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	12	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Enhedslisten (EL)	12	Uden for Folketingsgrupperne (UFG)	1
Liberal Alliance (LA)	9		

Valgte kandidater**A. Socialdemokratiet**

1 Jeppe Kofod, MF

Asger Rygs Gade 16, 2., 1727 København V

2 Christel Schaldemose, sekretariatsleder

Orla Lehmanns Vej 3 B, 1. tv., 2000 Frederiksberg

3 Ole Christensen, LO-konsulent

Ole Langes Vej 34, 9460 Brovst

B. Radikale Venstre

1 Morten Helveg Petersen, vice-adm. direktør, fhv. MF

Adressebeskyttelse

C. Det Konservative Folkeparti

1 Bendt Bendtsen, fhv. minister

Fredskovvej 130, Allesø, 5270 Odense N

F. SF – Socialistisk Folkeparti

1 Margrete Auken, sognepræst, fhv. MF

Strindbergsvej 3, 2500 Valby

N. Folkebevægelsen mod EU

1 Rina Ronja Kari, cand.soc. i virksomhedsledelse

Sundby Parkvej 18, st. tv., 2300 København S

O. Dansk Folkeparti

1 Morten Messerschmidt, cand.jur., fhv. MF

Enighedsvej 6 D, st. th., 2920 Charlottenlund

2 Rikke Karlsson, politiker

Jernbanegade 20, 1. -G, 9530 Støvring

3 Anders Primdahl Vistisen, juridisk konsulent

Energivej 54, st., 8920 Randers NV

4 Jørn Dohrmann, MF

Drenderupvej 30, Drenderup, 6580 Vamdrup

V. Venstre, Danmarks Liberale Parti

1 Ulla Tørnæs, fhv. minister

Skjernvej 133, 7500 Holstebro

2 Jens Rohde, fhv. MF, direktør

Friggsvej 8, 8800 Viborg

Stedfortræderliste**A. Socialdemokratiet**

1 Britta Thomsen, konsulent

Wildersgade 23 A, 1, 1408 København K

2 Lasse Quvang Rasmussen, studerende

c/o M. K. Buch-Blichfeld, Grønnegade 121, 4. th., 8000 Århus C

3 Kathrine Alexandrowiz, selvstændig

Frederiksgårds Allé 10, 3. th., 2720 Vanløse

4 Gunde Odgaard, sekretariatschef

Bag Vænget 13, 3400 Hillerød

5 Rasmus Gjedssø Bertelsen, adjunkt

Nørregyde 4, Bramdrup, 6000 Kolding

B. Radikale Venstre

1 Karen Melchior, fuldmægtig

Slien 6, 3. tv., 1766 København V

2 Samira Nawa Amini, studerende

Dommervænget 32 C, st. th., 4000 Roskilde

3 Christian Kjølhede, studerende

Kappelvænget 22 A, st., -1, 8210 Århus V

4 Kristina Siig, lektor, dr.jur.

Vildmarken 18, 5881 Skårup Fyn

5 Sissel Kvist, studerende

Dalslandsgade 8, F, 7, -801, 2300 København S

6 Thomas Elkjær, selvstændig

Gl. Lyngvej 43, 3450 Allerød

C. Det Konservative Folkeparti

1 Tove Videbæk, byrådsmedlem

Birkebæk 10, 1, 7330 Brande

2 Josefine Kofoed, politisk analytiker

Victor Bendix Gade 5, 1. th., 2100 København Ø

3 Nichlas Vind, studerende

Langelandsvej 41, 4. th., 2000 Frederiksberg

4 Christian Wedell-Neergaard, godsejer

Borupvej 100, 4140 Borup

5 Morten Thiessen, direktør

Nordvestvej 13, 9000 Aalborg

6 Anders Stoltenberg, advokat

Nyraad Hovedgade 90, 4760 Vordingborg

7 Mette-Katrine Ejby Buch, selvstændig

Gothersgade 157, 2. tv., 1123 København K

8 Julie Broe, læge

Sønder Fasanvej 20, st. th., 2000 Frederiksberg

9 Catja C. Gaebel, projektkoordinator

Havnegade 9, 2., 6700 Esbjerg

F. SF – Socialistisk Folkeparti

1 Teis Volstrup, studerende

Jægersborggade 2, 5. th., 2200 København N

2 Tonni Hansen, fagforeningsformand

Jens Winthers Vej 23, 5900 Rudkøbing

3 Anne-Mette Wehmüller, centerleder

Gislingevej 2, 2700 Brønshøj

4 Christine Sidenius, rådgiver

c/o Johansen, Frederiksholms Kanal 28 C, st., 1220 København K

5 Lau Tambjerg, studerende

Hjortestien 7, st. th., 6800 Varde

6 Søren Gytz Olesen, forskningsleder

Skovbakkevej 108, 8800 Viborg

7 Jacob Isøe Klærke, lægestuderende

Falstersgade 57, kl. th., 8000 Århus C

8 Charlotte Broman Mølbæk, familiekonsulent

Bakkestjernerødalen 2, 8930 Randers NØ

9 Fathi El-Abed, konsulent

Madvigs Alle 2, 1., 1829 Frederiksberg C

10 Meta Fuglsang, forbundskonsulent

Solbakkevej 13, 4760 Vordingborg

11 Annemette Schønberg Johnsen, bibliotekar

Gaabensevej 5, 4800 Nykøbing F

12 Troels Stru Schmidt, gymnasielærer

Brigadevej 20, 4. th., 2300 København S

13 Halime Oguz, integrationsvejleder

L. A. Rings Vej 143, 3. th., 5230 Odense M

14 Anne Lise Holst Jensen, leder

Idomlundvej 5, 7500 Holstebro

15 Jan Kjær, bartender

Refmosevej 1 C, Fløng, 2640 Hedehusene

16 Allan Norre Pedersen, ledig

Østre Havnegade 2, 3. tv., 9000 Aalborg

17 Rune Bai Nielsen, ledig

Jernkærvej 15, 6760 Ribe

18 Michael Thomsen, lærer

Paghs Alle 22, 7400 Herning

19 Jørgen Jørgensen, lektor

Nyrøjsvej 12, Lavensby, 6430 Nordborg

N. Folkebevægelsen mod EU

1 Lave K. Broch, kampagnekoordinator

Sorrentovej 8, 1. mf., 2300 København S

2 Christian Juhl, specialarbejder

Bindslevs Plads 12, 8600 Silkeborg

3 Ole Nors Nielsen, ansat i 3F

Ryesgade 11 A, st. th., 9000 Aalborg

4 Karina Rohr Sørensen, souschef

Stenmaglevej 39, 2700 Brønshøj

5 Thorkil Sohn, konsulent

Sognegårdsvej 11, Husby, 6990 Ulfborg

6 Victoria Ninosca Risbjerg Velasquez, studerende

c/o Monica Dragsted, Mjølnerparken 30, 1. tv., 2200 Nørrebro

7 Mette Langdal, lærer

Tingvadvej 13, Nustrup, 6500 Vojens

8 Jørgen Grøn, ingeniør

Sjøstrupvej 63, Sjøstrup, 9600 Aars

9 Malte Bang, studerende

Myggenæsvej 17, 8200 Århus N

10 Troels Juel, fagforeningsansat

Rolfs Plads 11, 1. tv., 2000 Frederiksberg

11 Hans-Henrik Larsen, chefsergent

Breeltehøj 32 F, 2970 Hørsholm

12 Tobias Clausen, studerende

Korsgade 9, 2. tv., 2200 Nørrebro

13 Jean Thierry, økonom

Bispeparken 30, 2. th., 2400 København NV

14 Helge Rørtoft-Madsen, pastor emeritus

Næbvej 49, 4720 Præstø

15 Preben Kristensen, arbejdsmiljøkonsulent

Thorsensvej 4, 6740 Bramming

16 Brian Olsen, murer

Vesterkærsvej 47, Tolstrup, 9670 Løgstør

17 Inger-Marie Tryde Martensen, A-kassesagsbehandler

Studstrupvej 13 F, 8541 Skødstrup

18 Mehmet Aksoy, lærer

Egevolden 122, 1. th., 2650 Hvidovre

19 Erik Bach, togfører

Saxenkolvej 6, 3210 Vejby

O. Dansk Folkeparti

1 Kristina Jørgensen, økonom

Domhusgade 17, 2. tv., 6000 Kolding

2 Danni Olsen, elektriker

Æblets Kvt. 2 B, 2620 Albertslund

3 Susanne Eilersen, politiker

Lunddalvej 3, Erritsø, 7000 Fredericia

4 Tilde Bork, studerende

Brorsonsvej 49, 2.th., 7400 Herning

5 Karsten Lorentzen, journalist

Dommervænget 28 B, 2. th., 4000 Roskilde

6 Githa Nelander, sales manager

Flintevej 1 C, Fensmark, 4684 Holmegaard

V. Venstre, Danmarks Liberale Parti

1 Morten Løkkegaard, journalist, kommunikationsrådgiver

Lille Fredensvej 7, 1, 2920 Charlottenlund

2 Poul-Erik Høyer, konsulent

Gammel Frederiksborgvej 14, 3200 Helsingør

3 Asger Christensen, landmand

Fynslundvej 59, 6064 Jordrup

4 Jess Myrthu, kommunikationsrådgiver

Vester Søgade 24, 7. th., 1601 København V

5 Harry Jensen, gårdejer

Sønderbyvej 1, Stauning, 6900 Skjern

6 Marcus Knuth, seniorrådgiver

Gothersgade 91, 2. tv., 1123 København K

7 Irene Simonsen, konsulent

Hyllerødvej 4 B, 8783 Hornsyld

8 Ole Davidsen, overlæge

Elevvej 24, Lisbjerg, 8200 Århus N

9 Nils Juhl Andreassen, branchedirektør

Parkovsvej 36, 2820 Gentofte

10 Diego Gugliotta, civilingeniør

Mogenstrup Parkvej 12, Mogenstrup, 4700 Næstved

11 Aleksander Aagaard, fhv. borgmester, vicepolitikommissær

Glentevej 15, 8660 Skanderborg

12 Nicolai Svejgaard Poulsen, studerende

Strandboulevarden 133, 5. tv., 2100 København Ø

13 Sanni Aakjær-Olesen, EU-funktionær

Krumningen 20, Trørød, 2950 Vedbæk

14 Henrik Frost Rasmussen, pensioneret oberst

Bøgeløkken 5, 3700 Rønne